

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра менеджменту, маркетингу та економіки

Бакалаврська дипломна робота на тему:

УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»)

Виконав: студент 4 курсу, групи ЕК-206
спеціальності 051 «Економіка»
(шифр і назва спеціальності)

Д.А. Бурдейний Д.А.
(прізвище та ініціали)

Керівник: д.е.н., проф. кафедри ММЕ
Н.П. Карачина Н.П.
(прізвище та ініціали)

« 10 » серпня 2024 р.

Рецензент: к.е.н., доц. кафедри ФІМ
Л.М. Ткачук Л.М.
(прізвище та ініціали)

« 11 » серпня 2024 р.

Допущено до захисту
Зав. кафедри Н.П. Карачина Н.П.
« 12 » серпня 2024 р.

Вінниця ВНТУ – 2024 рік

Вінницький національний технічний університет
 Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
 Кафедра менеджменту, маркетингу та економіки
 Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
 Галузь знань – 05 Соціальні та поведінки науки
 Спеціальність – 051 – «Економіка»
 Освітньо-професійна програма – Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри ММЕ
 д.е.н., професор Карачина Н.П.

Н.П. Карачина
 «15» березня 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА БАКАЛАВРСЬКУ ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Бурдейному Денису Анатолійовичу
 (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Управління платоспроможністю підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький завод «Маяк»)

Керівник роботи Карачина Н.П., д.е.н., проф.
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ВНТУ від «11» березня 2024 року №80.

2. Строк подання студентом роботи: 5 червня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: форма №1 «Баланс», форма №2 «Звіт про фінансові результати» підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 роки (додаток Б).

4. Зміст текстової частини теоретико-методичні засади управління платоспроможністю підприємства; оцінювання стану управління платоспроможністю підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»; удосконалення управління платоспроможністю підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

5. Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: розкриття поняття «платоспроможність»; чинники впливу на рівень платоспроможності підприємства; управління платоспроможним станом підприємства за виділеними видами платоспроможності; основні абсолютні та відносні показники, що визначають фінансово-господарський стан підприємства; аналізування платоспроможності підприємства; аналізування ліквідності балансу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»; план заходів щодо підвищення платоспроможності підприємства. Рисунки: взаємозв'язок між ліквідністю та платоспроможністю; фактори, що впливають на платоспроможність

підприємства; система управління платоспроможністю підприємства;
показників оцінювання платоспроможності підприємства;
забезпечення платоспроможності підприємства.

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	Карачина Н.П., д.е.н., професор кафедри ММЕ		

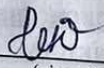
7. Дата видачі завдання «15» березня 2024 р.

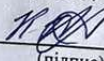
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів бакалаврської дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи
1	Формування та затвердження теми бакалаврської дипломної роботи (БДР)	березень
2	Виконання спеціальної частини БДР. Перший рубіжний контроль виконання БДР. (1-й розділ БДР)	березень-квітень
3	Виконання спеціальної частини БДР. Другий рубіжний контроль виконання БДР. (2-й розділ БДР)	травень
4	Виконання спеціальної частини БДР. Третій рубіжний контроль виконання БДР. (3-й розділ БДР)	травень-червень
5	Нормоконтроль БДР. Попередній захист БДР.	1-а декада червня
6	Рецензування БДР	2-а декада червня
7	Захист БДР	2,3-я декада червня (за графіком)

Студент

Керівник роботи


(підпис)


(підпис)

Бурдейний Д.А.

Карачина Н.П.

АНОТАЦІЯ

Бакалаврська дипломна робота складається з 100 сторінок формату А4, на яких є 11 рисунків, 16 таблиць, список використаних джерел містить 43 найменування.

Метою роботи є формування теоретико-методичних положень щодо оцінювання платоспроможності підприємства та розробка прикладних заходів щодо вдосконалення управління нею.

В першому розділі розкрито теоретико-методичні засади управління платоспроможністю підприємства в контексті визначення сутності поняття платоспроможність та взаємозв'язку із ліквідністю підприємства, факторів впливу на управління та забезпечення платоспроможності підприємства; розкриття сучасних методик оцінювання платоспроможності підприємства. В другому розділі проведено оцінювання фінансово-економічної діяльності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» та здійснено оцінювання рівня, динаміки і факторів впливу на платоспроможність підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». В третьому розділі обґрунтовано та запропоновано заходи по удосконаленню управління платоспроможністю підприємства.

Ключові слова: платоспроможність, ліквідність, управління, ефективність, оборотний капітал, поточні зобов'язання.

ABSTRACT

The bachelor's thesis consists of 100 A4 pages, which have 11 figures, 16 tables, a list of sources used contains 43 titles.

The purpose of the work is the formation of theoretical and methodological provisions for assessing the solvency of the enterprise and the development of applied measures for improving its management.

The first chapter reveals the theoretical and methodological principles of enterprise solvency management in the context of defining the essence of the concept of solvency and the relationship with the enterprise's liquidity, factors influencing the management and ensuring the enterprise's solvency; disclosure of modern methods of assessing the company's solvency. In the second section, an assessment of the financial and economic activity of PJSC «Vinnytsia Plant «Mayak» was carried out and an assessment of the level, dynamics and factors affecting the solvency of PJSC «Vinnytsia Plant «Mayak» was carried out. In the third section, measures to improve the management of the company's solvency are substantiated and proposed.

Keywords: solvency, liquidity, management, efficiency, working capital, current liabilities.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1 Платоспроможність: сутність та взаємозв'язок із ліквідністю підприємства	6
1.2 Фактори впливу на управління та забезпечення платоспроможності підприємства	16
1.3 Методичні аспекти оцінювання платоспроможності підприємства	28
2 ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»	46
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	46
2.2 Аналізування рівня та динаміки показників платоспроможності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	57
2.3 Оцінювання факторів впливу на платоспроможність підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	61
3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»	70
3.1 Обґрунтування вибору стратегій розвитку підприємства в умовах посилення нестабільності впливу зовнішнього середовища	70
3.2 Рекомендації щодо удосконалення управління платоспроможністю підприємства	77
3.3 Застосування факторингу як ефективного фінансового інструменту в управлінні платоспроможністю підприємства	83
ВИСНОВКИ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	97
ДОДАТКИ	101

ДОДАТОК А (обов'язковий). Протокол перевірки бакалаврської дипломної роботи на наявність текстових запозичень	102
ДОДАТОК Б (обов'язковий). Фінансова звітність підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 роки	103
ДОДАТОК В (обов'язковий). Ілюстративна частина	124

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах, коли нещодавно в різних країнах світу настигла економічна криза пов'язана з COVID-19 та в умовах воєнного стану в Україні, спостерігається економічна нестабільність і для підприємств актуальним питанням є їх спроможність своєчасно здійснювати розрахунки із заробітної плати, з кредиторами за товари (роботи, послуги), з державою за податки та збори тощо. В цей нестабільний час гострим та актуальним є питання платоспроможності підприємства, аналіз її факторів впливу, інформаційного забезпечення з метою покращення системи управління платоспроможністю, адже вміння ефективно управляти та реагувати на будь-які зовнішні та внутрішні негативні чинники є запорукою успішної діяльності будь-якого підприємства.

Значна кількість провідних сучасних українських вчених, зокрема, Мазаракі А.А., Іваннікова О.В., Мних Є.В., Носова Є.А., Блакита Г.В., Сопко В.В., Коцеруба Н.В., Теницька Н.Б., Шергіна Л.А. та зарубіжні вчені і практики досліджують питання сутності та інформаційного забезпечення платоспроможності підприємства, але динамічні зміни у світовій економіці спонукають до пошуку нових важелів її управління.

Мета та завдання роботи. Метою дослідження є формування теоретико-методичних положень щодо оцінювання платоспроможності підприємства та розробка прикладних заходів щодо вдосконалення управління нею.

Для досягнення цієї мети у роботі поставлено і вирішено такі теоретичні, методичні та практичні завдання:

- розглянуто сутність поняття платоспроможність та взаємозв'язок із ліквідністю підприємства, фактори впливу на управління та забезпечення платоспроможності підприємства;
- розкрито сучасні методики оцінювання платоспроможності підприємства і обґрунтовано вибір найбільш ефективної;
- проведено оцінювання фінансово-економічної діяльності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»;

- здійснено оцінювання рівня, динаміки та факторів впливу на платоспроможність підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»;

- розроблено заходи по удосконаленню управління платоспроможністю підприємства.

Об'єкт дослідження – процес управління платоспроможністю підприємства.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні засади управління платоспроможністю підприємства (на прикладі ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»).

Методи дослідження. Теоретичною та методичною основою бакалаврської дипломної роботи є загальні положення економічної теорії, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених-економістів та практиків із проблем управління платоспроможністю підприємства. Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти України, зведені статистичні дані Державного комітету статистики України, матеріали фінансової звітності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

У процесі дослідження застосовувались такі методи: аналізу і синтезу – при теоретичному узагальненні та визначенні поняття «платоспроможність підприємства»; порівняння – при аналізуванні динаміки показників за 2020-2022 роки; графічний – для відображення зміни показників платоспроможності підприємства; системний та комплексний підходи – для обґрунтування принципів побудови ефективної системи управління платоспроможністю підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні заходів щодо удосконалення управління платоспроможністю підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Платоспроможність: сутність та взаємозв'язок із ліквідністю підприємства

Перехід України до нової форми економічних відносин, що ґрунтується на ринкових методах, зумовлює потребу вирішення нових завдань, пов'язаних з економічним розвитком підприємств. Адже нині діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання значною мірою ускладнюється тривалою кризою неплатежів, зростанням дебіторської та кредиторської заборгованості, несприятливим податковим законодавством, скороченням виробництва, гострим дефіцитом фінансових ресурсів. Тому практичного значення при співпраці з підприємством набуває його платоспроможність, тобто здатність своєчасно та у повному обсязі розраховуватися за своїми зобов'язаннями.

На жаль, і дотепер немає єдиного визначення поняття «платоспроможності» «ліквідності» підприємства. Ось чому розкриття сутності платоспроможності підприємства вкрай актуальне не лише з теоретичної точки зору, а й з методологічної.

Проблему платоспроможності підприємства досліджували західні науковці, зокрема, Й. Ворст, П. Ревентлоу, Дж. Депалленса, Дж. Джоборда, російські вчені – В.В. Ковальов, М.М. Крейніна, Е.І. Уткін, і А.Д. Шеремет та вітчизняні вчені-економісти – Н.В. Тарасенко, В.І. Івашенко, М.А. Болюх, Є.В. Мних, В.М. Мельник та інші.

Аналіз визначень сутності даних понять свідчить про відсутність єдиного його розуміння авторами. Саме тому актуальною залишається проблема з'ясування сутності платоспроможності та ліквідності підприємства.

Підходи науковців до визначення сутності платоспроможності підприємства можна звести до такого:

- здатність виконувати свої платіжні зобов'язання;
- спроможність підприємства здійснювати платежі наявними засобами;

- можливість підприємства розраховуватися за своїми зобов'язання;
- можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання.

Розглянемо перший підхід, теоретичні погляди західних науковців. Так, Й. Ворст, П. Ревентлоу визначають платоспроможність підприємства як "здатність витримувати збитки" [1]. Особлива заслуга авторів полягає в тому, що вони мають на увазі не лише погашення зобов'язань підприємством, а ще й існування деякого потенціалу чи резерву, який би дав змогу підприємству, працюючи збитково, покривати збитки. Проте, на нашу думку, основою діяльності підприємства має бути здатність задовольняти вимоги контрагентів та сплачувати виробничі потреби, а не орієнтуватися на збитки та їх погашення.

Дж. Депаппенс та Дж. Джоборд визначають, що "платоспроможне те підприємство, в якого позитивні оборотні фонди (тобто наявні власні джерела обігових коштів)" [2]. Можна зробити висновок, що платоспроможність визначається складом оборотних активів підприємства. Зокрема більша частина власних оборотних активів є основою платоспроможності підприємства.

Для другого підходу типове визначення В.В. Ковальова: «Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових ресурсів та їхніх еквівалентів, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, яка потребує негайного погашення» [3]. Точніше визначення М.М. Крейніної: "Платоспроможність – це наявність у підприємства коштів, достатніх для сплати боргів за всіма короткостроковими зобов'язаннями й одночасно безперервного здійснення процесу виробництва та реалізації продукції" [4]. З огляду на такі визначення постає потреба твердження про те, що підприємство повинно мати кошти, достатні для сплати короткострокових зобов'язань, а також для того, аби продовжувати свою виробничу діяльність. Звичайно, підприємству потрібні кошти для нового виробничого циклу. Але крім передбачених короткострокових зобов'язань, у зазначений термін йому треба буде сплатити також і довгострокові кредити та позики, термін погашення яких може наблизитися й увійти у найближчий період. Не можна погодитися із твердженням В.В. Ковальова та

М.М. Крейніної, що платоспроможність стосується лише короткострокових позикових коштів. Незрозуміло, куди віднести довгострокові зобов'язання, термін сплати яких не підійшов, а коли настане, то вони відображатимуться у складі короткострокових зобов'язань. Адже термін сплати довгострокових зобов'язань може ввійти у короткостроковий період. Звісно, вони так чи інакше підлягають погашенню.

Водночас деякі автори, зокрема І.І. Мазурова, розглядаючи питання сплати довгострокових зобов'язань, відносять «до короткострокових зобов'язань... довгострокові кредити та позики, що підлягають погашенню в найближчий період» [5]. Можна погодитися з таким твердженням, але з практичної точки зору довгостроковий характер цих зобов'язань залишається і вони підлягають обов'язковій сплаті.

Важливий науково-практичний аспект розглядають, наприклад, Ю.Ю. Журавльова: «Платоспроможність... означає достатність ліквідних активів для погашення в будь-який момент усіх своїх короткострокових зобов'язань перед кредиторами» [6]. Як видно із визначення, автори підкреслюють роль ліквідності для швидкого погашення короткострокових позик, а також необхідність підтримання достатнього її рівня.

Викликає деякий сумнів точка зору тих вчених, котрі стверджують, як В.І. Іващенко, що "одним із найважливіших критеріїв фінансового стану підприємства є оцінка його платоспроможності, під якою розуміють здатність підприємства вчасно й повністю розраховуватися за своїми довгостроковими зобов'язаннями" [7]. На нашу думку, слід розглядати не лише довгострокові зобов'язання, адже наявні поточні платежі у короткостроковому періоді становлять значну частину від суми усіх платежів. І, відповідно, залежність платоспроможності від погашення короткострокових позик очевидна, тому що саме вони впливатимуть на платоспроможність підприємства. Адже за ситуації, коли банки через високий рівень ризиків кредитування не зацікавлені у наданні кредитів підприємствам, то, як наслідок, більшість підприємств мають високу заборгованість за короткостроковими зобов'язаннями.

Для наступної групи дослідників, яку віднесли до другого підходу, характерне поєднання двох попередніх точок зору. Найтиповішим є визначення І.В. Данильчука: "... платоспроможність підприємства визначається як здатність покриття усіх зобов'язань підприємства (короткострокових та довгострокових) усіма активами" [8]. Це визначення порівняно з іншими, на наш погляд, точніше, оскільки включає усі види зобов'язань і вказує за допомогою чого досягається мета (кінцевий результат). Однак повним його не можна визнати через те, що воно не враховує необхідність діяльності підприємства, тобто відтворювального процесу.

Для третього підходу (Н.В. Тарасенко, М.А. Болух, Є.В. Мних, В.М. Мельник, Т.А. Городня – вітчизняні науковці) характерне таке визначення: «... платоспроможність підприємства – найважливіший показник, який характеризує фінансовий стан підприємства" [9]. "Оцінка платоспроможності проводиться на основі характеристики ліквідності активів", що "означає спроможність перетворення активу в готівку" [9]. Зауважимо про істотний момент цього теоретичного твердження – це змішування понять платоспроможності та її показників. На наш погляд, треба розуміти показники як характеристику платоспроможності підприємства, а не ототожнювати їх. Такий підхід не сприяє правильному розумінню сутності платоспроможності підприємства.

Узагальнимо наведені трактування в табл. 1.1.

Водночас зауважимо, що, розглядаючи названі підходи щодо сутності платоспроможності підприємства, деякі фахівці, з одного боку, ототожнюють платоспроможність з ліквідністю, а з другого – навпаки, наголошують на нетотожності.

Так, вітчизняні науковці М.А. Болух, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатов, Є.В. Мних, Н.В. Тарасенко, І.І. Цигилик, С.О. Кропельницька, О.І. Мозіль, Є.Є. Іонін ототожнюють платоспроможність з ліквідністю. Іноді поточна платоспроможність забезпечується ліквідністю, тобто здатністю розраховуватися за короткостроковими зобов'язаннями.

Таблиця 1.1 – Розкриття поняття «платоспроможність» різними науковими діячами

Автор	Поняття	Ключові слова
Бердар М.М., Ворст Й., Ревентлоу П. [10]	трактує платоспроможність підприємства як його здатність виконувати свої платіжні зобов'язання	здатність виконувати свої платіжні зобов'язання
Базецька Г.І., Ковальова В.В., Крейніна М.М. [11]	платоспроможність – це спроможність підприємства здійснювати платежі наявними засобами або засобами, які постійно поповнюються за рахунок його діяльності	спроможність підприємства здійснювати платежі наявними засобами
Сирота В.С., Мазурова І.І., Журавльова Ю.Ю. [12]	визначає платоспроможність як можливість підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями без ризику для поточної господарської діяльності та подальшого розвитку	можливість підприємства розраховуватися за своїми зобов'язання
Непочатенко О.О., Іващенко В.І., Данильчука І.В., Мних Є.В. [13]	платоспроможність – це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання	можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання
Отже, платоспроможність підприємства – це його здатність у повному обсязі й у визначений термін розрахуватися за своїми зобов'язаннями за допомогою грошових ресурсів та інших активів та спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність.		

Причому в цілому платоспроможність визначається як наявність у підприємства коштів для погашення ним у встановлений термін та у повному обсязі своїх зобов'язань. При цьому деякі науковці зазначають, що "платоспроможність ширше поняття, ніж ліквідність" [8], а інші – навпаки, що "ліквідність більш містке поняття" [9].

Дехто з науковців, зокрема І.А. Бланк, О.М. Бандурка, М.Я. Коробов, П.І. Орлов, К.Я. Петрова, І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганін, З.Ф. Петряєва, вважають, що не слід ототожнювати платоспроможність та ліквідність: "... поняття "ліквідність" і "платоспроможність" не тотожні" [14] та "... не можна плутати понять "ліквідність підприємства" і "платоспроможність підприємства" [6].

Визначимося з сутністю економічних категорій "ліквідність" та "платоспроможність".

Термін "ліквідність" (<лат. – рідкий, той, що тече) означає "неускладненість реалізації, продажу, перетворення матеріальних цінностей на готівку" [6].

Водночас "... ліквідність підприємства – це його спроможність перетворювати свої активи на гроші для покриття усіх необхідних платежів" [15]. Підкреслимо, що саме не здатність погашати чи своєчасно сплачувати, проводити розрахунки за своїми зобов'язаннями, а саме спроможність перетворювати свої активи на гроші з метою виконання певних платежів. З огляду на це треба підтримувати ліквідність підприємства згідно з визначеними пріоритетами фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта. Зважаючи на це, підкреслимо, що платоспроможність підприємства забезпечується ліквідністю підприємства та залежить від неї. Зокрема А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко зазначають, що характеристикою ліквідності підприємства є ліквідність балансу, яка визначається "шляхом зіставлення засобів за активом балансу (в якому відображено розміщення засобів підприємства в елементи обігових коштів), згрупованих за термінами можливого швидкого їх перетворення в гроші, із зобов'язаннями за пасивом балансу, згрупованими за ступенем терміновості їх оплати" [2]. Тільки в цьому випадку підприємство має достатньо коштів та їх

еквівалентів для виконання своїх зобов'язань і подальшої виробничо-господарської діяльності.

Платоспроможність підприємства може змінюватися: через несвоєчасне погашення дебіторської заборгованості підприємству воно може стати неплатоспроможним, оскільки настав час платити кредиторам, а на розрахунковому рахунку немає достатньо грошових ресурсів для погашення цієї заборгованості. Тому треба, щоб ліквідних коштів вистачало для погашення необхідних платежів [16].

Розглянуті підходи щодо сутності поняття "платоспроможність підприємства" дають можливість зробити певні висновки. По-перше, при визначенні платоспроможності підприємства термін зобов'язань не має істотного значення. По-друге, платоспроможність підприємства може погіршитися внаслідок того, що у структурі активів значну частину посідає безнадійна дебіторська заборгованість, основні засоби, неприбуткові довгострокові вкладення. По-третє, платоспроможність підприємства – це не лише показник. Доказом цього може стати той факт, що значення показника вказує на стан платоспроможності підприємства на певну дату розрахунку, тобто для нього характерна одномоментність, і це значення залежить від об'єктивно зумовлених змін, пов'язаних із надходженням та сплатою коштів.

На нашу думку, платоспроможність підприємства – це його здатність у повному обсязі й у визначений термін розрахуватися за своїми зобов'язаннями за допомогою грошових ресурсів та інших активів і спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність.

Незважаючи на те, що на практиці поняття ліквідності та платоспроможності тісно взаємозв'язані, вони не є тотожними. Ліквідність у загальному розумінні означає здатність цінностей перетворюватися в грошові кошти. Вона характеризується наявністю в підприємства ліквідних засобів у формі залишку грошей у касі, грошових коштів на рахунках у банку та тих елементів оборотних активів, що легко реалізуються. Ступінь ліквідності визначається тривалістю часового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вища ліквідність цього виду

активів. Слід зауважити, що в складі поточних активів є такі їх елементи, які можна швидко продати, але зі значною знижкою в ціні. До таких елементів відносять виробничі запаси, при реалізації яких підприємство отримує 40 і менше відсотків від їх облікової вартості.

У зв'язку з цим ліквідність необхідно розглядати:

1. як час, необхідний для продажу активів;
2. як суму, одержану від продажу активу.

Платоспроможність підприємства характеризується його можливістю і здатністю своєчасно й повністю виконувати свої фінансові зобов'язання перед внутрішніми та зовнішніми партнерами, а також державою.

Основними ознаками платоспроможності є:

- а) наявність у достатньому обсязі коштів на поточному рахунку;
- б) відсутність простроченої кредиторської заборгованості.

Оцінка платоспроможності необхідна не тільки для підприємства з метою аналізу й прогнозування його подальшої фінансової діяльності, а й для його зовнішніх партнерів і потенційних інвесторів. Як правило, досліджують поточну і перспективну платоспроможність [17].

Поточна платоспроможність характеризує поточний стан розрахунків на підприємстві та аналізується на основі даних про його фінансові потоки: приток грошових коштів має забезпечити покриття поточних зобов'язань господарюючого суб'єкта. Перспективна платоспроможність визначає можливість підприємства у майбутньому розраховуватися за своїми короткостроковими боргами і досліджується переважно за допомогою показників ліквідності. Саме від рівня ліквідності залежить як перспективна, так і поточна платоспроможність. Автором розкрито взаємозв'язок платоспроможності з ліквідністю, кредитоспроможністю, податкоспроможністю. Доведено, що ліквідність підприємства, тобто спроможність своєчасно перетворювати активи на гроші з метою виконання необхідних платежів, становить одну із необхідних умов забезпечення платоспроможності. Тому обґрунтована доцільність підтримки ліквідності

підприємства згідно з визначеними пріоритетами його фінансово-господарської діяльності. Кредитоспроможність означає здатність підприємства отримати кредит та повернути його у визначений термін. Спроможність підприємства виконувати свої податкові зобов'язання перед державою характеризується його податкоспроможністю.

Платоспроможність підприємства у ширшому розумінні включає кредитоспроможність, податкоспроможність та ліквідність (рис. 1.1).

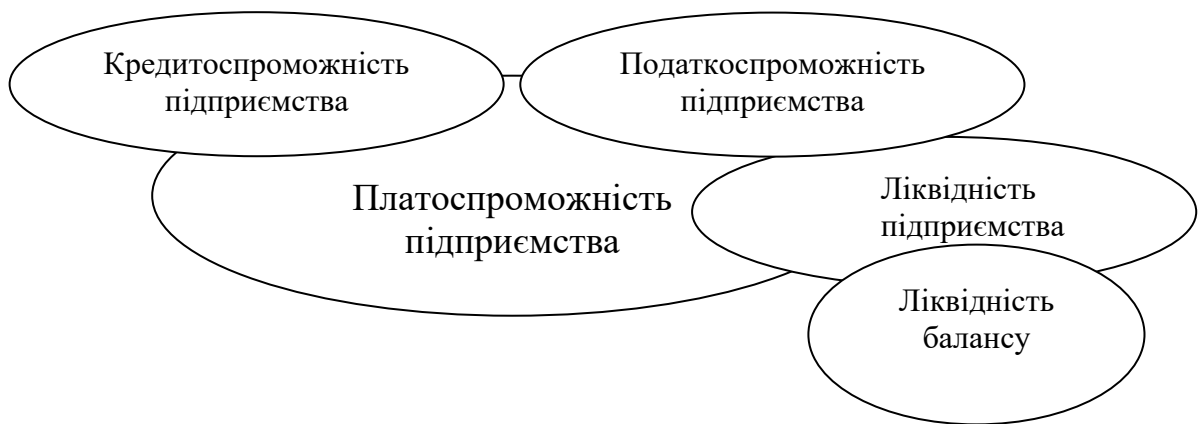


Рисунок 1.1 – Взаємозв'язок платоспроможності з кредитоспроможністю, податкоспроможністю, ліквідністю підприємства

Отже, платоспроможність – містке поняття, яке включає кредитоспроможність, тобто здатність до отримання й, відповідно, до погашення кредиту і процентів за банківський кредит; та податкоспроможність – здатність до виконання податкових зобов'язань.

Взаємозв'язок між платоспроможністю та ліквідністю підприємства, ліквідністю балансу і ліквідністю активів показано на рис. 1.2 [18].

Отже, ліквідність балансу, заснована на його активах і пасивах, є фундаментом платоспроможності та ліквідності підприємства. Іншими словами, ліквідність – спосіб підтримки платоспроможності. Але водночас якщо підприємство має високий імідж і постійно є платоспроможним, йому легше підтримувати свою ліквідність [19].

Ліквідність балансу виражається в ступені покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у грошову готівку відповідає строку погашення платіжних зобов'язань. Ліквідність балансу досягається встановленням рівності між зобов'язаннями підприємства та його активами.



Рисунок 1.2 – Взаємозв'язок між ліквідністю та платоспроможністю

Ліквідність підприємства характеризує наявність у нього оборотних коштів у розмірі, теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов'язань навіть з порушенням строків погашення, які передбачені контрактом. Зміст визначення полягає в тому, що якщо процеси виробництва і реалізації продукції відбуваються в нормальному режимі, то грошових коштів, які надходять від покупців продукції, буде достатньо для розрахунків з кредиторами, тобто розрахунків за поточними зобов'язаннями. Застереження про порушення строків погашення означає, що в принципі не є винятком збої в

надходженні грошових коштів від дебіторів, однак у будь-якому разі ці кошти надійдуть і їх буде достатньо для розрахунків з кредиторами [20].

Високий рівень платоспроможності – необхідна складова характеристики будь-якого стабільно функціонуючого суб'єкта господарювання. Саме тому зацікавленими в грамотній оцінці його стану платоспроможності будуть як керівники даного підприємства, так і його потенційні партнери. Але, на жаль, більша частина підприємств характеризується низькою платоспроможністю, основними причинами якої є помилкове визначення плану виробництва; втрата ефективних каналів збуту; неефективне використання трудових і матеріальних ресурсів; низька забезпеченість підприємства власними оборотними активами; інфляційні процеси; податкова політика.

1.2 Фактори впливу на управління та забезпечення платоспроможності підприємства

Платоспроможність підприємств формується не лише під дією конкретно визначених чинників господарського середовища, але й під впливом непередбачуваних, важкопрогнозованих як економічного, так і неекономічного характерів. Дослідження поточного стану макросередовища та мікросередовища діяльності організації та розпізнавання у потоці інформації потенційних змін вимагає постійної уваги до різного роду даних. Ефективним інструментом при цьому може стати використання слабких сигналів – ранніх і неточних ознак настання важливих подій, що в майбутньому можуть суттєво позначитися на роботі підприємств. Слабкі сигнали можуть проявлятися як незначні відхилення від нормативних показників, чуток або появи ситуацій, нехарактерних для звичайного режиму функціонування підприємств [21]. Виявлення впливу чинників необхідне для знаходження способів поліпшення рівня платоспроможності та своєчасного усунення невідповідностей у фінансовій діяльності підприємств. Платоспроможність будь-якого підприємства схильне до безлічі негативних впливів, які в якийсь момент досягають своєї «критичної маси». Потім ці впливи трансформуються в

неплатоспроможність, що неминуче призводить промислове підприємство до банкрутства. Щоб вижити в умовах ринкової економіки і не допустити банкрутства підприємств, потрібно добре знати, як керувати фінансами, якою повинна бути структура капіталу по складу і джерелам утворення, яку частку повинні займати власні кошти, а яку – позикові. Усунення негативних чинників дозволить суб'єктам товарно-грошових відносин уникати пов'язаних з неплатоспроможністю конфліктів [22]. Аналіз платоспроможності ґрунтується на використанні класифікації чинників впливу. Так, Н.О. Корнева [23] виділяє три групи впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ на рівень платоспроможності підприємств (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Чинники впливу на рівень платоспроможності підприємств

Назва групи чинників	Перелік чинників
Чинники, які впливають на збільшення платоспроможності підприємств	Одержання довгострокового кредиту, інвестування капіталу, прибутки, амортизаційні відрахування, скорочення дебіторської заборгованості, скорочення запасів, повернення наданих позик та продаж необоротних активів
Чинники, які впливають на зменшення платоспроможності підприємств	Погашення довгострокових позик, грошові виплати, збитки, податки на дохід від дооцінки активів, інвестиції в основні засоби, збільшення дебіторської заборгованості, погашення короткострокових кредитів та використання резервних фондів
Чинники забезпечення стійкої платоспроможності підприємств	Рівномірність, збалансованість та синхронність грошових потоків підприємства

Також фактори, що впливають на платоспроможність підприємств класифікують за такими двома основними групами – зовнішні та внутрішні (рис. 1.3).

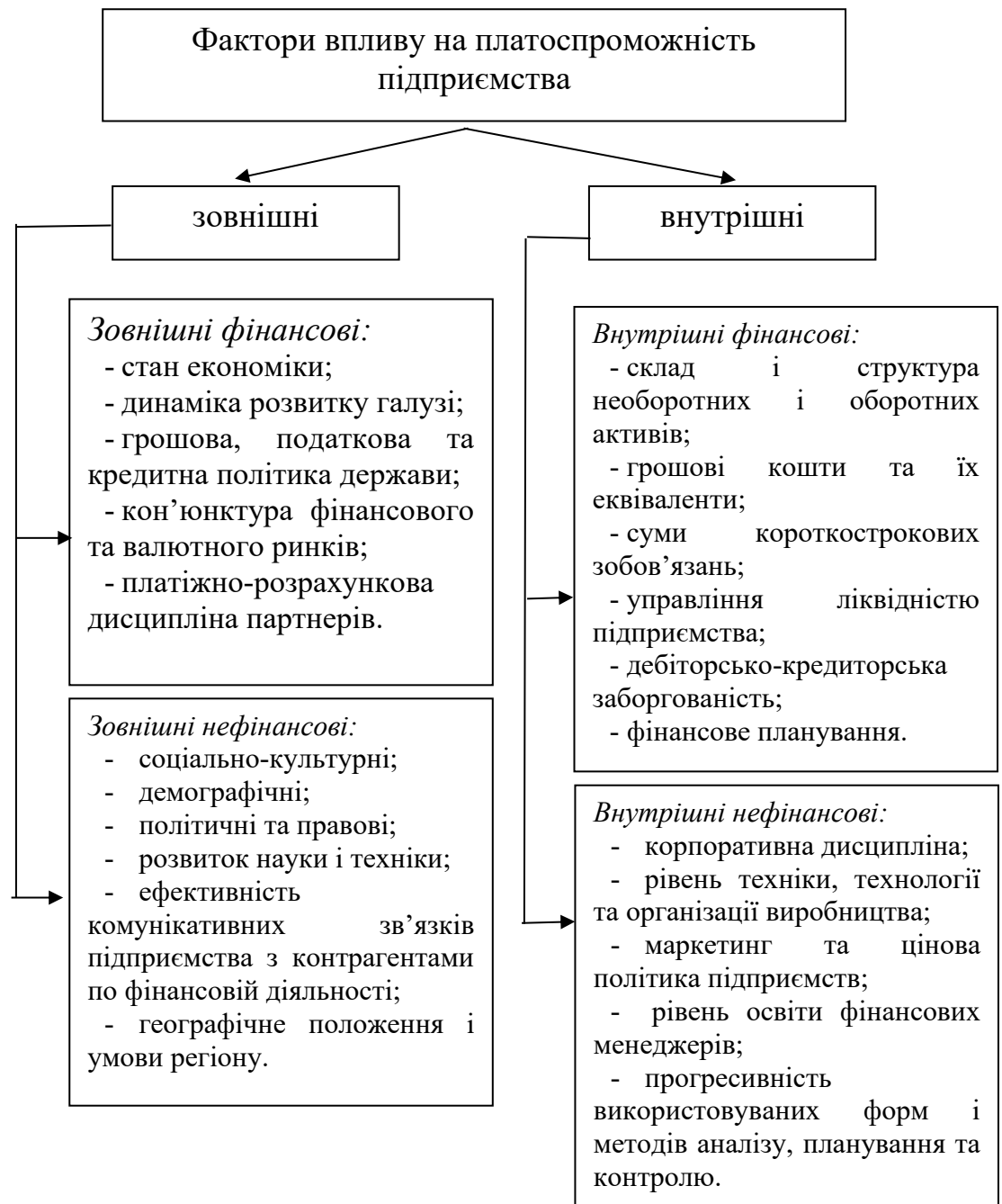


Рисунок 1.3 – Фактори, що впливають на платоспроможність підприємства

На рівень платоспроможності підприємств впливають різноманітні чинники, найважливішими з них Нікольчук Ю.М. та Лопатовська О.О. визначають [24]:

1. Розмір наявних грошових коштів підприємств. Але величина залишків грошових коштів на рахунках підприємства не повинна перевищувати розміри, необхідні для здійснення нормального процесу господарської діяльності, тому

що надмірне їх зростання свідчить про неефективне управління коштами, що може негативно позначитись на результатах діяльності підприємства.

2. Здатність забезпечувати утворення грошових потоків. Грошові потоки включають кошти в касі та на рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій. Еквівалентами грошових коштів є короткострокові фінансові інвестиції, які можуть бути вільно конвертованими у певну суму коштів і мають незначний ризик щодо зміни вартості. Такими еквівалентами, як правило, є високоліквідні інвестиції в цінні папери на строк, що не перевищує 3 місяці. Аналіз руху потоків грошових коштів дозволяє робити висновки про можливості внутрішнього самофінансування і найефективніше їх використання [25].

3. Раціональне управління дебіторською і кредиторською заборгованістю підприємств. Підприємство повинно суворо слідкувати за строками погашення дебіторської заборгованості, не допускати її прострочення, застосовуючи до порушників фінансові санкції; визначити для себе найоптимальнішу політику кредитування покупців та залучення товарних кредитів. Позитивним фактором є скорочення періоду обороту дебіторської заборгованості. Потрібно дотримуватись такого періоду погашення кредиторської заборгованості, щоб максимально скористатись нею і вчасно її сплатити.

4. Зменшення середніх розмірів його матеріальних запасів за рахунок їх найоптимальнішого використання, реалізації зайвих тощо, якщо це не є перешкодою для нормального ходу діяльності підприємства. Скорочення періодів обороту запасів і грошових коштів підприємства підвищує рівень його платоспроможності.

5. Політика фінансування активів підприємств. Вона виявляється в оптимізації обсягу і складу фінансових джерел їх формування з позиції забезпечення ефективного використання власного та позикового капіталу. Обліку кредиторській заборгованості приділяється значна увага, бо наявність такої заборгованості супроводжує підприємство майже протягом всього його існування. Для оптимізації витрат підприємствам необхідно: скласти бюджет

кредиторської заборгованості: оцінити фінансовий стан та можливі ризики; визначити ступінь довіри відносин з кредитором.

У процесі аналізу причинно-наслідкових зв'язків між зміною платоспроможності й показників, що характеризують інші аспекти діяльності підприємства, зроблено висновок про те, що вона за інших рівних умов визначається розміром і структурою активів і зобов'язань, а також ліквідністю активів і вигідністю умов залучення коштів. Проте можливості прямого управління цими параметрами обмежені через їх тісний зв'язок з іншими аспектами діяльності підприємства. Отже, недоцільно ставити завдання безапеляційного досягнення певних значень показників платоспроможності окремо від інших, які визначають якість управління підприємством загалом. Основними важелями управління платоспроможністю є:

1. Оптимізація обслуговування кредиторської заборгованості, спрямована на мінімізацію штрафних санкцій за несвоєчасне погашення заборгованості, а також на зменшення загального негативного впливу обслуговування заборгованості на господарську діяльність підприємства.

2. Урахування фактора платоспроможності при плануванні інвестиційної діяльності, яке полягає не тільки у відборі найбільш прибуткових інвестиційних проектів та інших параметрів їх реалізації, але й у врахуванні наслідків їх реалізації для платоспроможності підприємства.

Горбатенко А.А. [26] сформулювала основні цілі управління платоспроможністю підприємств: рівномірний розподіл зобов'язань у часі, підтримання достатнього рівня ліквідності, забезпечення своєчасного виконання зобов'язань, підтримання безпечного співвідношення власних і позикових коштів, мінімізація загальних витрат на обслуговування зобов'язань, пошук і використання вигідних джерел залучення коштів.

На базі теоретичного та методичного аналізу системи управління платоспроможністю Легченко О.А. [26] запропонувала концепцію управління платоспроможністю підприємств на основі поєднання методичних підходів та процесного підходу до управління, сутність якої на відміну від існуючих зводиться

до забезпечення платоспроможності через оптимізацію процесів обслуговування кредиторської заборгованості й інвестиційної діяльності. Елементи системи управління платоспроможністю підприємств наведено на рис. 1.4.

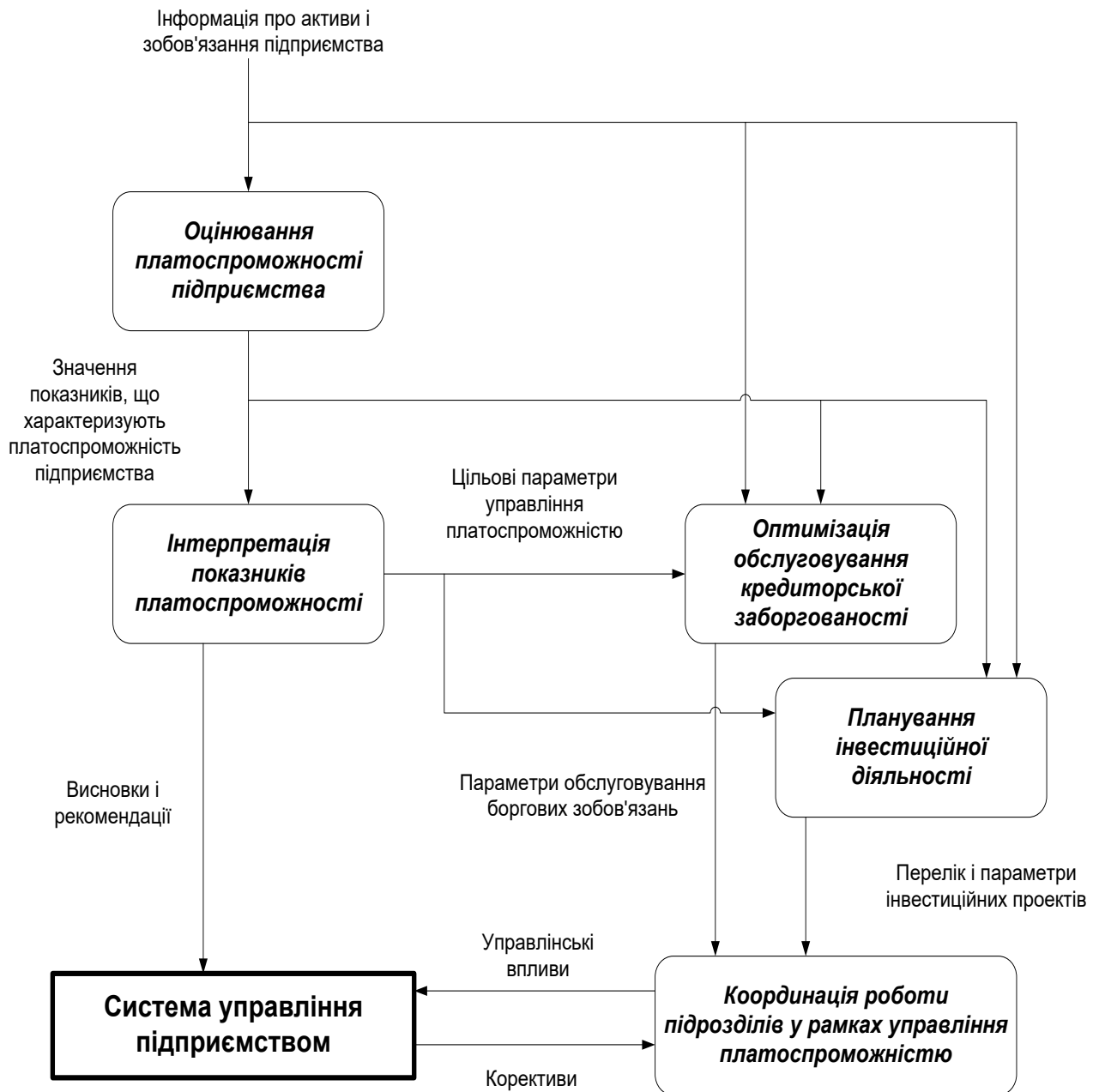


Рисунок 1.4 – Система управління платоспроможністю підприємств

Можливість отримання більш точної оцінки платоспроможності виникає в процесі здійснення внутрішнього аналізу, який ґрунтується на повних даних бухгалтерського обліку. Однак наявність неліквідів у структурі поточних активів не тільки робить результати зовнішнього аналізу ліквідності дуже

умовними, а й значно погіршує якісний склад оборотних активів та негативно впливає на рівень ліквідності.

У свою чергу, наслідками низького рівня платоспроможності є неспроможність підприємства швидко розраховуватися за допомогою наявного на балансі майна за своїми зобов'язаннями, що призводить до зниження дохідності, неплатежів і банкрутства. Крім того, важкі наслідки низької платоспроможності відчують не тільки самі підприємства, а й їх кредитори, постачальники, оскільки відбувається затримка сплати відсотків і суми боргу, в крайньому разі – часткова або повна втрата неповернутого боргу, а також невиконання умов контракту тощо. Отже, можна зробити висновок, що від структури оборотних активів за ступенем ліквідності залежить платоспроможність підприємства.

Таким чином, підприємство через фінансову недисциплінованість своїх дебіторів стає неплатоспроможним. Якщо затримка з надходженням платежу має короткостроковий або випадковий характер, то ситуація з погляду платоспроможності може найближчим часом змінитися на краще, однак не виключені також інші менш сприятливі варіанти. Такі критичні ситуації особливо часто мають місце в комерційних організаціях, які через певні причини не підтримують у достатньому обсязі страховий запас грошових коштів на поточному рахунку. Неплатоспроможність може бути випадковою, тимчасовою, хронічною або тривалою. Тому, аналізуючи стан платоспроможності підприємства, необхідно розглянути причини фінансової скрути, частоту її виникнення та тривалість прострочених боргів.

Причинами неплатоспроможності можуть бути невиконання плану по виробництву і реалізації продукції, підвищення її собівартості, невиконання плану по прибутку і, як результат, нестача власних джерел самофінансування. Однією з причин погіршення платоспроможності може бути неправильне використання оборотного капіталу: відволікання коштів у дебіторську заборгованість, а також вкладення в понадпланові запаси та на інші цілі, які тимчасово не мають джерел фінансування. Іноді причиною неплатоспроможності є не безгосподарність підприємства, а неможливість його

клієнтів. До причин низької платоспроможності також слід віднести: помилки в розрахунках планових обсягів виробництва та реалізації продукції, її собівартості; невиконання планових завдань виробництва та реалізації продукції; порушення її структури й асортименту, зниження якості; підвищення собівартості продукції; в умовах конкуренції втрата каналів реалізації і постійних покупців, замовників; неплатоспроможність покупців і замовників через різні причини; невиконання плану прибутку і брак власних джерел фінансування підприємства; інфляційні процеси і податкова політика; неефективне використання землі, трудових і матеріальних ресурсів; низька забезпеченість підприємства власними оборотними засобами; наявність зайвих наднормових запасів товароматеріальних цінностей; значні суми дебіторської заборгованості та мобілізація оборотних засобів у капітальні вкладення; низький рівень розрахункової дисципліни та ін., тривалість виробничого циклу, що іноді триває декілька років. Високий рівень оподаткування, штрафних санкцій за несвоєчасну сплату податків також може стати однією з причин неплатоспроможності суб'єкта господарювання [27].

Іванов В.К. [16] обґрунтував, що у сучасних умовах ринкових відносин важливим для підприємства є забезпечення платоспроможного стану і у процесі дослідження визначив п'ять змістовних складових платоспроможності підприємства: 1) необхідні умови платоспроможності, які полягають у наявності коштів для розрахунків; 2) достатні умови, що передбачають здійснення діяльності підприємства у звичайному режимі, який було узгоджено у поточних чи стратегічних планах, програмах розвитку підприємства; 3) необхідність здійснення розрахунків за певними зобов'язаннями; 4) наявність зобов'язань перед кредиторами; 5) строк здійснення розрахунків. За результатами аналізу зазначених змістовних складових поняття «платоспроможність підприємства» з урахуванням існуючих розбіжностей у визначеннях даного терміну запропоновано розрізняти управління короткостроковою і довгостроковою платоспроможністю підприємства. Під короткостроковою платоспроможністю визначено здатність підприємства у повному обсязі та у встановлені строки відповідно до договірних домовленостей виконувати розрахунки за авансовими, поточними та борговими

зобов'язаннями у грошовій формі з кредиторами наявними коштами та їх еквівалентами, здійснюючи фінансово-господарську діяльність у звичайному режимі. Довгострокова платоспроможність розглядається як здатність підприємства повністю упродовж тривалого періоду виконувати боргові довгострокові зобов'язання у грошовій формі у день настання строку платежу з кредиторами наявними ліквідними активами, не змінюючи стратегічні напрями фінансово-господарської діяльності.

Важливість для підприємства підтримувати платоспроможний стан у будь-який момент часу для задоволення вимог кредиторів, інвесторів, державних контролюючих установ вимагає обґрунтування концептуальних засад забезпечення платоспроможності, що передбачає вирішення таких основних питань: визначення змісту та об'єкту забезпечення платоспроможності підприємства; формування мети і основних задач управління платоспроможністю; обґрунтування функціональної сутності управління платоспроможністю; визначення вимог до управління платоспроможністю промислового підприємства (рис. 1.5).

Під забезпеченням платоспроможності підприємства Іванов В.К. визначив систематичні заходи організаційного характеру, які націлено на ефективне управління платоспроможністю підприємства, оперативне виявлення ознак неспроможності здійснювати обов'язкові платежі у встановлений строк та створення передумов для своєчасного подолання цієї проблеми з метою підтримки функціонування підприємства у нормальному ритмі та подальшому виконанню зобов'язань, які виникають у результаті здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Об'єктом забезпечення платоспроможності визначено виробничу і фінансово-економічну діяльність підприємства, у результаті яких формуються договірні відносини між суб'єктами господарювання, працівниками підприємства, державою та іншими кредиторами, пов'язані з виконанням прийнятих зобов'язань.



Рисунок 1.5 – Концептуальні засади забезпечення платоспроможності підприємства

Метою управління короткостроковою платоспроможністю підприємства визначено повне задоволення у встановлені строки потреб кредиторів; метою управління довгостроковою платоспроможністю передбачено забезпечення реалізації стратегічних напрямів діяльності.

Виконання усієї сукупності запропонованих задач і функцій забезпечення платоспроможного стану підприємства здійснюється за певними видами платоспроможності. Іванов В.К. удосконалив класифікацію платоспроможності підприємства з урахуванням напрямів управління платоспроможним станом на сучасному етапі розвитку економічних відносин між суб'єктами господарювання (табл. 1.3).

Здійснений у бакалаврській дипломній роботі аналіз факторів, що впливають на платоспроможність підприємства, дозволив класифікувати їх за двома основними групами – зовнішні (загальноекономічні) та внутрішні, в складі яких визначено найбільш значущі чинники – фінансові та нефінансові [16].

Таблиця 1.3 – Управління платоспроможним станом підприємства за виділеними видами платоспроможності

Класифікаційні ознаки	Види платоспроможності	Напрямок управління
1. За строком виконання зобов'язань	- Короткострокова - Довгострокова	Оцінка поточного і перспективного фінансового стану підприємства з позиції сплати зобов'язань
2. За видами господарської діяльності	- Платоспроможність за операційною діяльністю - Платоспроможність за інвестиційною діяльністю - Платоспроможність за фінансовою діяльністю	Оцінка здатності підприємства за рахунок основної (операційної) діяльності здійснювати інвестиційну діяльність та залучати і повертати кредитні ресурси за фінансовою діяльністю

Продовження таблиці 1.3

3. В залежності від операційного процесу	- Споживча - Виробнича - Комерційна	Оцінка власних джерел забезпечення платоспроможності підприємства (прибутку від реалізації продукції) і оцінка ресурсів, необхідних для здійснення виробничого процесу
4. За спроможністю здійснення платежів	- Постійна - Тимчасова	Оцінка необхідності обрання таких форм розрахунків, які б забезпечували своєчасне здійснення розрахункових операцій
5. По відношенню до суб'єктів інвестиційного процесу	- Платоспроможність інвестора - Платоспроможність підприємства-реципієнта	Аналіз платоспроможності підприємства при реалізації інвестиційних проектів і оцінка ефективності вкладення коштів у проекти

В результаті проведеного дослідження виявлено, що здатність підприємства виконувати зобов'язання грошовими коштами, передбачає необхідність врахування при її визначенні спроможності генерувати грошові потоки від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності. При цьому особливого значення набуває синхронність руху коштів у цих потоках, яка полягає у забезпеченні такого руху вхідних та вихідних грошових потоків від звичайної діяльності, щоб у кожний момент часу чистий грошовий потік мав позитивне значення, тобто забезпечувалася платоспроможність підприємства.

1.3 Методичні аспекти оцінювання платоспроможності підприємства

При здійсненні аналізування платоспроможності насамперед необхідно з'ясувати і уточнити такі питання, як:

- свобода у розпорядженні активами (чи не є активи предметом застави);
- можливість швидкої втрати цінностей активу внаслідок його морального або фізичного зносу (може бути особливо актуальним для підприємств харчової промисловості та торговельних підприємств);
- доступність активів для поточного розпорядження (наприклад, наявність заморожених рахунків є принциповим чинником для оцінки поточної платоспроможності);
- контрольованість активів (для кредитора важливо володіти інформацією про спроможність позичальника швидко переміщувати або приховувати активи. Наприклад, переказати грошові кошти з одного рахунка на інший, відомості про який недоступні кредиторам);
- наявність умовних зобов'язань, до яких відносять гарантійні та потенційні зобов'язання, що можуть виникнути внаслідок несприятливого рішення по судовому розгляду. Хоча такі зобов'язання не можуть бути відображені в бухгалтерському балансі, оскільки по них не можна дати достовірну кількісну оцінку, інформація про сам факт наявності таких зобов'язань в обов'язковому порядку має бути надана в поясненнях до звітності.

Перед тим, як надати кредит, банк повинен бути впевнений, що йому повернуть борг у повному обсязі й у встановлений термін. З цією метою перед тим, як надати кредитні ресурси, оцінюється платоспроможність позичальника.

У світовій банківській практиці є ряд підходів до оцінки платоспроможності позичальника. Лахтіонова Л.А. виділила підхід CAMPARI, а Слав'юк Р.А. – PARSER і CAMPARI [28].

CAMPARI:

C – character – характеристика клієнта, особисті якості;

A – ability – здатність до повернення позики;

M – margin – маржа (дохідність);

P – purpose – мета, на яку витрачатимуться гроші;

A – amount – розмір позики;

R – return – умови погашення позики;

I – insurance – страхування ризику непогашення позики.

PARSER:

P – Person – інформація про особу позичальника та його репутацію;

A – Amount – обґрунтування суми кредиту, який просять;

R – Repayment – можливості погашення;

S – Security – оцінка забезпечення;

E – Expediency – доцільність кредиту;

R – Remuneration – винагорода банку (відсоткова ставка) за ризик надання кредиту.

Думка кредитора щодо ступеня платоспроможності позичальника формується під впливом трьох самостійних аналітичних блоків [26]:

- загальне уявлення про клієнта;
- аналіз фінансового стану клієнта;
- аналіз ефективності кредитованої угоди або інвестиційного проекту.

Розширення самостійності в діяльності господарюючих суб'єктів, поява нових форм власності підвищує ризик неповернення кредиту і потребує оцінювання платоспроможності при вирішенні питання про можливості та умови кредитування.

Для підприємства і його партнерів досить важливими є коефіцієнти, що визначають платоспроможність та ліквідність активів підприємства. Методика оцінки цих параметрів ґрунтовно описана Марченко О. в [29]. Автор при цьому використовує правило спадаючої ліквідності активів.

Отож, згідно з [6] найбільш ліквідними активами є грошові кошти (ними одразу можна покрити борги), а також поточна дебіторська заборгованість. При цьому прострочена дебіторська заборгованість враховується лише у разі вжиття

певних заходів щодо її погашення, тобто коли є впевненість у скорому її перетворенні на грошові кошти. До високоліквідних активів належать також цінні папери, котрі враховуються у складі короткострокових фінансових вкладень, тобто ті, що знаходяться у третьому розділі активів. Менш ліквідними активами вважаються товари, готова продукція, запаси, незавершене виробництво.

Враховуючи правило зростаючої ліквідності, фахівці, зокрема Марченко О.І., розрізняють три рівні платоспроможності підприємства:

- грошова;
- розрахункова;
- ліквідна.

Проте деякі науковці при оцінці ліквідності та платоспроможності підприємства пропонують визначати ще декілька показників, які буде згадано пізніше.

Отож коефіцієнт грошової платоспроможності К.г.п. (Марченко О. та Деренська Я. його ще називають коефіцієнтом абсолютної ліквідності) визначається відношенням суми залишків по статтях грошових коштів та їх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до суми залишків по непогашених кредитах та поточної кредиторської заборгованості:

$$К.г.п. = \frac{КЕ.н.в. + КЕ.і.в. + ПФІ}{ПЗ}, \quad (1.1)$$

де КЕ.н.в. – кошти та їх еквіваленти в національній валюті;

КЕ.і.в. – кошти та х еквіваленти в іноземній валюті;

ПЗ – поточні зобов'язання.

Визначивши ці коефіцієнти на початок і кінець звітного періоду, необхідно порівняти їх між собою. Таким чином, стане зрозумілим: зросла грошова платоспроможність підприємства чи зменшилась протягом звітного періоду. Значення цього коефіцієнта не повинно бути менше 0.2. Але вище 0,55 не

завжди потрібно, оскільки надмірний залишок коштів свідчить про неефективне їх використання.

Коефіцієнт розрахункової платоспроможності (Деренська Я. його називає коефіцієнтом “критичної оцінки”, Марченко О. – загальним коефіцієнтом покриття, а Н. Шам – коефіцієнтом поточної ліквідності або коефіцієнтом повного покриття) К.р.п. визначається відношенням суми залишків по статтях коштів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій, дебіторів, товарів і готової продукції до суми залишків по непогашених короткострокових кредитах та поточній кредиторській заборгованості:

$$К.р.п. = \frac{ОА}{ПЗ}, \quad (1.2)$$

де ОА – оборотні активи.

Багаторазове перевищення оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями дає змогу зробити висновок про те, що підприємство володіє значним обсягом вільних ресурсів, які формуються з власних джерел. З позиції кредиторів така ситуація є більш прийнятною, оскільки посилює їх упевненість у погашенні боргів. Однак з погляду ефективності діяльності підприємства значне накопичення запасів, відволікання коштів у дебіторську заборгованість спричиняє уповільнення оборотності його коштів, а отже, призводить до зменшення маси прибутку. Тому необхідно встановити оптимальний розмір такого перевищення.

В економічній літературі наводиться теоретичне значення коефіцієнта поточної ліквідності – від 1,5 до 2. Проте це лише орієнтовне значення, яке вказує на порядок показника, а не його точне нормативне значення.

Застосування такого нормативного значення коефіцієнта поточної ліквідності до всіх підприємств є економічно недоцільним. Навіть якщо не враховувати галузеві особливості (коли зміна нормативного значення коефіцієнта є об'єктивною, оскільки відбиває структуру активів і пасивів, що змінюється залежно від сфери діяльності), на одному й тому самому

підприємстві в різні періоди його діяльності нормативний рівень коефіцієнта може суттєво відрізнятись.

До факторів, що впливають на нормативне значення цього показника, як правило, відносять:

а) зіставлення умов надання і отримання комерційного кредиту: якщо оборотність дебіторської заборгованості перевищує оборотність кредиторської заборгованості, то рівень коефіцієнта поточної ліквідності може бути нижчим від орієнтовного його значення. Якщо має місце зворотна ситуація, то критичний рівень цього коефіцієнта має бути вищим за теоретично встановлений норматив;

б) ефективність роботи підприємства відносно управління запасами: деякі компанії за рахунок високої культури організації технологічного процесу, наприклад упровадженням системи постачання сировини та матеріалів, відомої під назвою «точно в строк» (just-in-just), можуть суттєво скоротити рівень запасів, а отже, знизити значення коефіцієнта поточної ліквідності до нижчого рівня, ніж у середньому по галузі, без негативних наслідків для свого поточного фінансового стану;

в) високу оборотність грошових коштів, коли підприємство може дозволити собі відносно невисокий рівень коефіцієнта покриття. У даному разі прийнятна ліквідність забезпечується за рахунок більш інтенсивного притоку грошових коштів у результаті поточної діяльності.

Отже, аналізуючи поточний фінансовий стан підприємства з позиції ліквідності, потрібно врахувати ці та інші фактори, що впливають на рівень цього показника.

При використанні коефіцієнта поточної ліквідності в процесі аналізу слід урахувати також його недоліки, до яких належать:

- статичність (цей показник розраховують на основі балансових даних, які характеризують майновий стан підприємства за станом на конкретну дату і відповідно одноманітний. Тому виникає потреба в аналізі його динаміки за низку періодів);

- можливість завищення показника внаслідок включення до складу поточних активів низьколіквідних або неліквідних їх статей;

- недостатня інформативність для прогнозування майбутніх грошових надходжень і витрат, що є головним завданням аналізу поточної платоспроможності;

- наявність потенційних зобов'язань, які не відображуються в балансі і не враховуються при розрахунку коефіцієнта поточної ліквідності;

- ігнорування перспективних виплат, які можуть спричинити значний відтік грошових коштів у майбутньому.

З метою підвищення достовірності аналізу показників ліквідності традиційно рекомендується враховувати специфіку виробничої діяльності та індивідуальних компонентів поточних активів і поточних зобов'язань. Крім того, в сучасній економічній літературі висловлюється думка про доцільність у цьому зв'язку зіставлення дисконтованих за середньостроковими ставками дохідності зобов'язань і оборотних активів підприємства.

Дисконтована вартість поточних активів дає відповідь на запитання про теперішню вартість активів з урахуванням можливих строків їх продажу для перетворення на гроші, а дисконтована вартість короткострокових пасивів – про теперішню їх вартість з урахуванням строків виконання всіх короткострокових зобов'язань підприємства [30]. Для розрахунку коефіцієнта поточної ліквідності запропоновано таку формулу:

$$K_{п.л} = \frac{\sum PV(OA)_i + B_{н.л}}{\sum PV(КП)_j}, \quad (1.3)$$

де $PV(OA)_i$ – теперішня вартість активів підприємства з урахуванням строків можливої реалізації (перетворення на гроші);

$PV(OA)_j$ – теперішня вартість короткострокових зобов'язань підприємства з урахуванням строків їх виконання;

$B_{н.л}$ – ліквідна вартість низьколіквідних (неліквідних) поточних активів.

Незважаючи на зазначені недоліки показника, які певною мірою обмежують його застосування, його все-таки широко використовують в аналітичних дослідженнях завдяки позитивним рисам, які:

- характеризують упевненість зовнішніх суб'єктів аналізу в спроможності підприємства розраховуватися за своїми короткостроковими зобов'язаннями;
- визначають резерв ліквідності засобів, які можна використовувати як гарантію безпечності;
- полягають у легкості отримання інформації для розрахунку, зручності та простоті обчислення.

Значення цього коефіцієнта на початок і кінець періоду теж порівнюють між собою. Слід зазначити, що коефіцієнт розрахункової платоспроможності завжди вищий за коефіцієнт грошової платоспроможності адже при його визначенні в чисельнику, крім коштів і поточних фінансових інвестицій, враховуються й інші, хоча й менш ліквідні, активи [31].

Коефіцієнт ліквідної платоспроможності К.л.п. визначається відношенням загальної суми оборотних (поточних) активів і витрат майбутніх періодів (розділ II + розділ III) до загальної суми зобов'язань і доходів майбутніх періодів:

$$K_{л.п.} = \frac{OA + BМП}{ДЗ + ПЗ + ДМП}, \quad (1.4)$$

де ВМП – витрати майбутніх періодів;

ДМП – доходи майбутніх періодів;

ДЗ – довгострокова заборгованість.

Бажано, щоб цей коефіцієнт перевищував одиницю. Таким чином визначають, чи вистачить у підприємства всіх оборотних засобів для повної ліквідації своїх боргових зобов'язань.

Коефіцієнт критичної ліквідності $K_{лікв. (крит.)}$ (в своїй методиці [29] О.І. Марченко його ще називає коефіцієнтом швидкої ліквідності) визначається відношенням величини поточних активів за мінусом запасів і незавершеного виробництва до величини поточних зобов'язань:

$$K_{\text{лікв. (крит)}} = \frac{OA - (B3 + H3B)}{ПЗ}, \quad (1.5)$$

де B3 – виробничі запаси;

H3B – незавершене виробництво.

Аналізуючи динаміку цього показника, слід звертати увагу на фактори, що зумовили його зміну. Так, якщо зростання коефіцієнта швидкої ліквідності було пов'язано в основному зі збільшенням величини не виправданої дебіторської заборгованості, то навряд чи така тенденція може бути охарактеризована як позитивна.

Орієнтовним значенням показника вважається рівень від 0,5 до 1, але для цього показника, як і для попереднього, підприємство самостійно встановлює норматив, ураховуючи різні фактори впливу.

У разі коли активи виявляються низьколіквідними, існує загроза потрапити у скрутне фінансове становище. Проте надто висока ліквідність (коефіцієнт ліквідності значно перевищує одиницю) говорить про недоліки у використанні поточних активів, що тягне за собою пониження показника прибутковості (рентабельності).

Крім вищевказаних коефіцієнтів Марченко О. в своїй методиці [29], Поддєрьогін А.М. в [32] пропонують обчислювати ще й такий показник, як коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу за формулою:

$$K_{\text{м.к.}} = \frac{OA}{BБ}, \quad (1.6)$$

де BБ – валюта балансу або господарські кошти (вартість капіталу).

Отож, як бачимо, в літературі існує досить багато різноманітних методик оцінки платоспроможності підприємства, є схожі, є досить різні, але всі вони

направлені на досягнення одного результату – адекватної оцінки реального стану речей на підприємстві з метою ефективного його управління.

Найбільш жорстким критерієм ліквідності є коефіцієнт абсолютної ліквідності, який визначається відношенням найбільш ліквідних активів (грошових коштів) до поточних зобов'язань [33]:

$$K_{a..л} = \frac{ГК}{КП}, \quad (1.7)$$

де ГК – грошові кошти.

Цей коефіцієнт показує, яка частка короткострокової заборгованості в разі потреби може бути погашена негайно за рахунок наявних грошових коштів. Теоретично достатнім вважається, якщо коефіцієнт абсолютної ліквідності вищий як 0,2–0,35. Це означає, що 20–30 % своїх короткострокових боргів підприємство може погасити в поточний момент. Ось чому цей показник називають ще коефіцієнтом платоспроможності.

При оцінці ліквідності та платоспроможності крім відносних використовують також абсолютні показники. Одним із основних показників є власні оборотні кошти. Цей показник характеризує ту частину власного капіталу підприємства, яка є джерелом покриття його поточних активів (тобто активів, що мають оборотність менш як один рік). Він є розрахунковим показником і залежить як від структури активів, так і від структури джерел коштів. Величину власних оборотних коштів розраховують за формулою [33]:

$$ВOK = OA - КП \quad (1.8)$$

Економічна інтерпретація показника полягає в тому, що він показує, яка сума оборотних коштів залишається в розпорядженні підприємства після розрахунків за короткостроковими зобов'язаннями. У певному розумінні це характеристика свободи маневру та фінансової стійкості підприємства з позиції короткострокової перспективи. У практиці фінансового аналізу цей показник

також називають чистими оборотними активами, робочим капіталом, функціонуючим капіталом.

За інших однакових умов величина власних оборотних коштів, як правило, збільшується зі зростанням обсягів виробничої діяльності. Основним і постійним джерелом збільшення власних оборотних коштів є прибуток. Цей показник є абсолютним, тобто непристосованим для просторово-часового зіставлення, не існує і будь-яких орієнтирів по його величині. Хоча слід зауважити, що значення цього показника для підприємства пов'язано не стільки з характеристикою співвідношення поточних активів і пасивів як певною гарантією ліквідності на випадок перевищення перших над другими (тобто з оцінкою абсолютної величини власних оборотних коштів), скільки з характером і причинами його змін та тим безпосереднім впливом, який він має на платоспроможність [34].

З метою визначення основних причин змін величини власних оборотних коштів було розглянуто господарські операції, у результаті чого встановлено, що розмір показника залишається незмінним, якщо:

а) господарські операції супроводжуються одночасними змінами вартісної величини оборотних активів та поточних пасивів. Наприклад, відбувається придбання сировини в кредит. У результаті на одну й ту саму величину збільшуються виробничі запаси і кредиторська заборгованість, тобто загальна величина поточних активів і поточних пасивів, а отже, обсяг власних оборотних коштів залишається незмінним;

б) відбувається перегрупування складу оборотних активів. Наприклад, на підприємстві здійснюється випуск готової продукції або відпуск матеріалів у виробництво. Такі операції супроводжуються трансформацією форми оборотних коштів, а не зміною їх величини. Отже, розмір власних оборотних коштів не змінюється;

в) спостерігаються зміни у складі короткострокових зобов'язань.

Зміни величини власних оборотних коштів відбуваються під впливом операцій, що стосуються одного з елементів поточних активів або поточних пасивів, довгострокових активів або довгострокових пасивів.

У більшості випадків основною причиною зміни цього показника є прибуток, що отримує підприємство в результаті здійснення виробничо-господарської діяльності. Проте характер змін залежить від раціональності розміщення чистого доходу. Якщо діяльність підприємства супроводжується збільшенням виробничих запасів або дебіторської заборгованості, яке не обумовлено розширенням обсягів виробництва, а отже, є невиправданим, то прибуток стає джерелом фінансування й покриття відволікання коштів. Викликане цим збільшення величини власних оборотних коштів не можна розглядати як позитивну тенденцію, оскільки змінена структура поточних активів на користь низьколіквідних їх елементів погіршує платіжну дисципліну підприємства. Загрожує також платоспроможності ситуація, коли величина власних оборотних коштів зменшується (тобто коли оборотні активи зростають менш швидкими темпами, ніж короткострокові пасиви), оскільки це пов'язано із додатковим фінансуванням, отриманим на позиковій основі.

Отже, при дослідженні величини власних оборотних коштів необхідно не тільки визначити розмір і динаміку зміни цього показника, а й з'ясувати їх причини та наслідки.

Крім розглянутих вище фінансових показників визначається коефіцієнт, що характеризує ступінь забезпеченості поточної діяльності власними оборотними коштами. Його розраховують за формулою [35]:

$$K_3 = \frac{ВOK}{ОА} \quad (1.9)$$

Цей коефіцієнт показує, яка частка оборотних активів фінансується за рахунок коштів підприємства.

Значущість коефіцієнта пояснюють тим, що у фінансовому плані поточна діяльність виражається в постійній трансформації короткострокових активів і пасивів. Очевидно, будь-який актив має два джерела покриття: власні й

позикові кошти. При укладанні кредитних угод і договорів постачання кредитори завжди звертають увагу на кредитоспроможність контрагента, у тому числі з позиції забезпеченості наданого кредиту (товарного, комерційного, банківського) власними коштами постачальника (одержувача коштів). Чим вища частка власних коштів позичальника в покритті оборотних активів, тим безпечнішим для кредитора є укладання кредитних угод.

Наступним показником є маневреність власних оборотних коштів (функціонуючого капіталу), який характеризує частку власних оборотних коштів, яка знаходиться у формі грошових коштів, тобто коштів, що мають абсолютну ліквідність:

$$M_{\phi.k} = \frac{ГК}{ВСК} \quad (1.10)$$

За інших однокових умов зростання показника в динаміці розглядається як позитивна тенденція. Прийнятне орієнтовне значення показника встановлюється підприємством самостійно і залежить від того, наскільки висока щоденна потреба підприємства у вільних грошових ресурсах.

Ще одним показником, який досліджується в процесі аналізу ліквідності та платоспроможності, є частка власних оборотних коштів у покритті запасів. Цей коефіцієнт являє собою поодинокий випадок попереднього показника, коли в знаменнику замість загальної величини оборотних активів залишається лише їх частина – запаси і витрати:

$$K_{п.з} = \frac{ВСК}{3} \quad (1.11)$$

Логіка показника полягає в тому, що дебіторська і кредиторська заборгованість приблизно урівноважують одна одну, а інші оборотні кошти покриваються двома джерелами – власними й позиковими коштами. Оскільки в цій частці оборотних коштів запаси домінують, саме з ними доцільно порівнювати величину власних оборотних коштів. Нижня межа, що рекомендується по цьому показнику, – 50 %.

Показником, який також являє певний інтерес для аналітика, є коефіцієнт покриття запасів. Його розраховують як співвідношення величини «нормальних» джерел покриття запасів до суми запасів [36].

До «нормальних» відносять джерела, які можуть розглядатися як джерела покриття запасів. До них належать:

- власні оборотні кошти;
- короткострокові кредити та позики банків під товарні запаси;
- кредиторська заборгованість за отримані сировину, матеріали.

Якщо значення цього показника менше за одиницю, то поточний фінансовий стан підприємства вважають нестійким. Логіка розрахунку коефіцієнта покриття запасів полягає в тому, щоб перевірити, які джерела коштів і в якому обсязі використані для покриття виробничих запасів. Залежно від того, яке із джерел коштів використовують для формування запасів, можна з певною часткою впевненості судити про рівень платоспроможності господарюючого суб'єкта.

Безумовно, наведеними показниками не обмежується різноманітність способів оцінки ліквідності та платоспроможності. Це пов'язано насамперед з тим, що всі вони не враховують розміру джерел притоку і відтоку грошових коштів у короткостроковій перспективі, а отже, не дають змоги визначити спроможність підприємства стабільно забезпечувати перевищення коштів над платіжними зобов'язаннями.

Тому з метою оперативного внутрішнього аналізу поточної платоспроможності, щоденного контролю за надходженням коштів від продажу продукції, погашення дебіторської заборгованості та іншими надходженнями грошових коштів, а також для контролю за виконанням платіжних зобов'язань перед постачальниками, банками та іншими кредиторами складають платіжний календар, в якому, з одного боку, розраховують наявні та очікувані надходження грошових коштів, а другого – розмір їх витрачання на той самий період. Для визначення поточної платоспроможності слід платіжні кошти на відповідну дату порівняти з платіжними зобов'язаннями на ту саму дату.

Ідеальним є варіант, коли цей коефіцієнт буде становити одиницю або дещо більше.

Мних Е.В. пропонує при аналізі платоспроможності підприємства використовувати такі показники, які слід розглядати як складові ліквідності, фінансового стану чи фінансової стійкості [30]. Однак ця методика малоефективна, оскільки при цьому не береться до уваги специфіка підприємств.

Коваленко О.В. розглядає оцінку платоспроможності з точки зору прогнозування банкрутства за допомогою коефіцієнтного аналізу та показників, що засновані на співвідношенні власних оборотних коштів з оборотними активами, запасами та видатками, власним капіталом. Але підприємству необхідно постійно розраховувати платоспроможність, а не тільки виявлення банкрутства [3].

Н.В. Тарасенко пропонує аналіз за даними балансу на основі показників і оперативний аналіз поточної платоспроможності за допомогою платіжного календаря [34]. В ньому підраховуються очікувані надходження коштів за всіма напрямками та визначається здатність підприємства своєчасно і повністю виконувати свої зобов'язання. Платіжний календар розробляється на місяць з розбивкою на декади, тижні, що дає змогу своєчасно вжити відповідних заходів для покращення своєї платоспроможності.

Методика, запропонована Є.В. Мнихом, Є.Г. Раснихом, РА Слав'юком, В.М. Гриньовою, Т.Д. Костенко, базується на використанні показників, які розглядаються у якості фінансового стану [30].

Шершньова З.Є. пропонує для оцінки ліквідності розраховувати індекс ліквідності, який показує кількість днів, необхідних для перетворення поточних активів на готівку [37].

Науковці В.І. Іващенко, М.А. Болюх аналіз платоспроможності підприємства ґрунтують на розрахунку та теоретичних значеннях [7]:

- коефіцієнтів абсолютної ліквідності;
- проміжного коефіцієнта покриття (ліквідності);

- загального коефіцієнта покриття (ліквідності).

Але для запобігання недолікам при оцінюванні платоспроможності таким способом, які є здебільшого суб'єктивними, потрібно розраховувати:

- ліквідність термінову (відношення грошової готівки боргів, які будуть повернені протягом тридцяти днів, до зобов'язань, які підлягають оплаті в строк до тридцяти днів);

- ліквідність другого рівня (чисельник та знаменник ті самі, але термін – дев'яносто днів);

- ліквідність третього рівня (чисельник та знаменник ті самі, але термін – один рік).

Аналіз платоспроможності підприємства з урахуванням термінів заборгованостей характеризується наочністю аналітичних результатів. Однак її реалізація відрізняється складністю відбору вихідних даних для проведення цього аналізу, даних по офіційній бухгалтерській звітності підприємства недостатньо. Угрупування заборгованості по термінах погашення вимагає залучення значного обсягу інформації з аналітичного бухгалтерського обліку, що відображає терміни виникнення і погашення дебіторської і кредиторської заборгованості, а також позикових зобов'язань. Однак ця інформація найчастіше вважається комерційною таємницею, що обмежує можливість застосування методики аналізу з урахуванням термінів заборгованостей для сторонніх аналітиків.

Бугай В.З. пропонує оцінювати ліквідність у короткостроковому аспекті такими показниками: коефіцієнт покриття, коефіцієнт сурової ліквідності, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів. Сам автор наголошує, що методика розрахунку коефіцієнта оборотності товарно-матеріальних запасів є досить складною. Для розрахунку матеріальних витрат у процесі звичайної діяльності слід визначити частку матеріальних витрат у виробленій продукції. Показники платоспроможності характеризують загальну ліквідність компанії, в розумінні здатності повертати короткострокові та довгострокові позики.

Основними показниками платоспроможності автор виділяє коефіцієнт заборгованості, короткострокової заборгованості, забезпеченості позик та грошової забезпеченості [38]. Одним із суттєвих недоліків коефіцієнта забезпеченості позик автор вважає те, що здатність фірми обслуговувати свої борги має порівнюватися як з процентами, так і з основними платежами. Більш того, ці платежі здійснюються не з чистого прибутку, а з грошових засобів загалом. Тому найоб'єктивнішим показником забезпеченості є коефіцієнт грошової забезпеченості.

Узагальнюючи наведені дослідження щодо методичних підходів оцінювання платоспроможності, Харченко О.С. [22] вважає, що аналіз платоспроможності ґрунтується на використанні системи показників, які розглядаються на основі двох підходів: статистичному і динамічному (рис. 1.6). За статистичним підходом, для діагностики платоспроможності підприємства використовується як кількісна, так і якісна оцінка. Кількісна оцінка передбачає використання системи фінансових коефіцієнтів, які дозволяють зіставити вартість поточних активів, що мають різний ступінь ліквідності із сумою поточних зобов'язань. У кількісній оцінці платоспроможності підприємства крім відносних показників використовують також і абсолютні [39].

Серед показників, які характеризують платоспроможність підприємства в динаміці доцільно виокремити синхронність надходження та витрат грошових потоків і обсяг сальдового грошового потоку. Синхронність надходження та витрат грошових потоків характеризує надходження та витрачання грошових потоків на підприємстві у часі. Для нормального розподілу у часі та узгодженості грошових потоків, що значним чином визначає стан фінансової рівноваги підприємства, даний показник має наближатися до нуля.

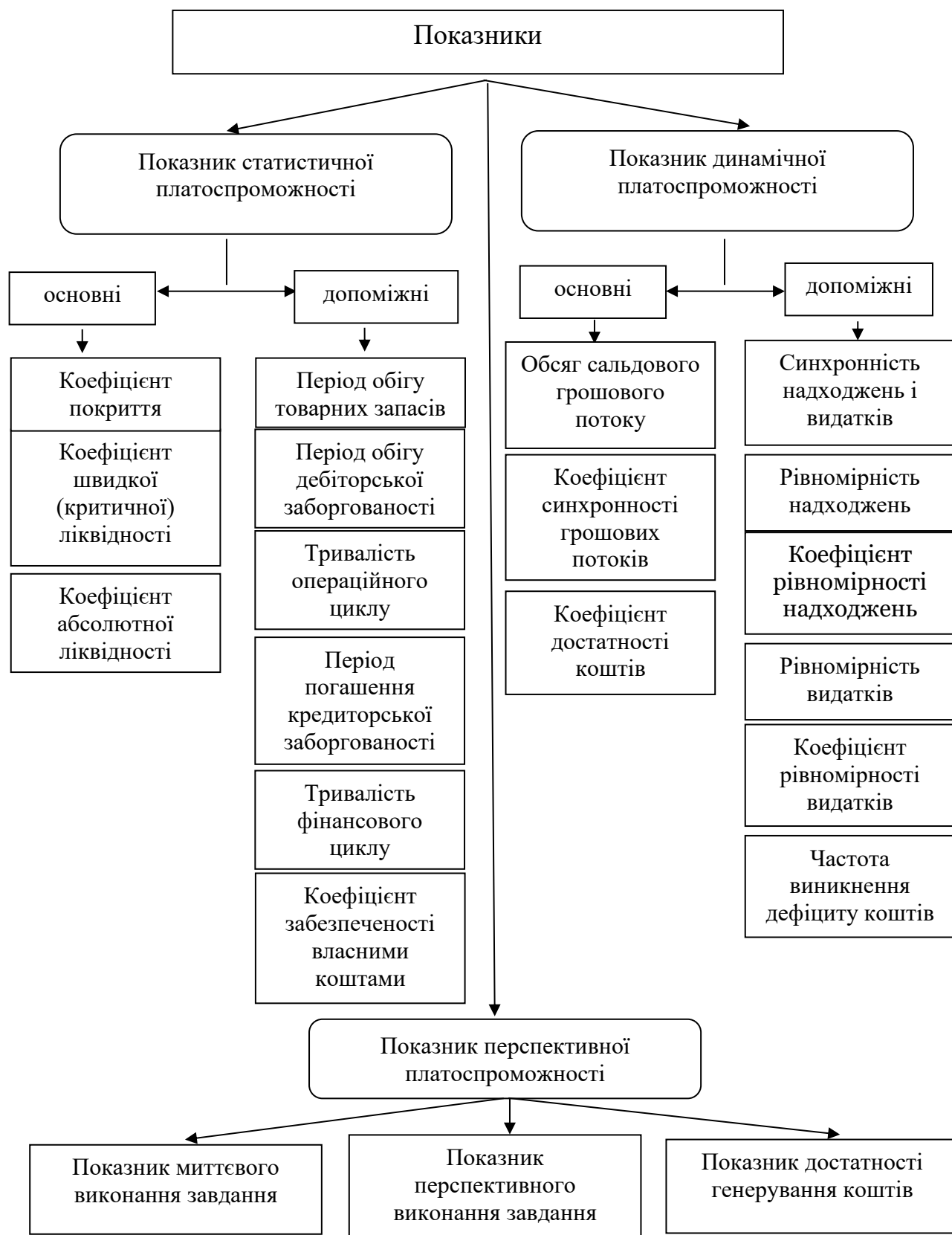


Рисунок 1.6 – Система показників оцінювання платоспроможності підприємства

Отже, наведені аргументи в першому розділі досить змістовно розв'язують питання методологічної обґрунтованості понять «ліквідність» і «платоспроможність». Такий підхід дозволяє визначити платоспроможність підприємства як його здатність у повному обсязі й у визначений термін розрахуватися за своїми зобов'язаннями за допомогою грошових ресурсів та інших активів та спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність.

Встановили, що платоспроможність – містке поняття, яке включає кредитоспроможність, тобто здатність до отримання й, відповідно, до погашення кредиту і процентів за банківський кредит; та податкоспроможність – здатність до виконання податкових зобов'язань. Взаємозв'язок між платоспроможністю та ліквідністю підприємства, ліквідністю балансу і ліквідністю активів наступний: ліквідність балансу, заснована на його активах і пасивах, є фундаментом платоспроможності та ліквідності підприємства. Іншими словами, ліквідність – спосіб підтримки платоспроможності. Але водночас, якщо підприємство має високий імідж і постійно є платоспроможним, йому легше підтримувати свою ліквідність.

Здійснений аналіз факторів, які впливають на платоспроможність підприємства, дозволив класифікувати їх за двома основними групами – зовнішні (загальноекономічні) та внутрішні, в складі яких визначено найбільш значущі чинники – фінансові та нефінансові. Виявлено, що здатність підприємства виконувати зобов'язання грошовими коштами, передбачає необхідність врахування при її визначенні спроможності генерувати грошові потоки від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності.

Узагальнюючи сукупність методичних підходів до оцінювання платоспроможності, вважаємо, що аналізування платоспроможності повинно ґрунтуватись на використанні системи абсолютних та відносних показників платоспроможності та ліквідності (в т. ч. ліквідності балансу), які базуються на статистичному і динамічному підходах.

2 ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Історію підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» було покладено в 1968 році, коли почалося будівництво Вінницького заводу радіотехнічної апаратури – великого підприємства оборонної промисловості колишнього СРСР. 21 липня 1969 р. був заснований Вінницький завод радіотехнічної апаратури. Це була єдина структура Міністерства радіопромисловості СРСР, яка будувалася і працювала як підприємство з випуску блоків живлення алфавітно-цифрових друкарських приладів для ЕОМ військово-промислового комплексу, а також зварювальних апаратів, трансформаторів, електричних обігрівачів для масового споживання. Завод спеціалізувався на масовому виробництві засобів обчислювальної техніки і виробів силової електроніки. Початок 90-х – важкий час для більшості підприємств і промислового комплексу в цілому, але не дивлячись на всі труднощі, саме економічна ситуація, яка склалась, стала новим поштовхом у розвитку ВЗРТА «Маяк» [40].

У 1991 році на базі заводу було створено відкрите акціонерне товариство «Маяк», яке було одним з найбільших промислових підприємств в Україні. У 1994 році, відповідно до рішення Міністерства машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України, державний ВЗРТА реструктуровано у ВАТ «Маяк».

ВАТ «Маяк» включав в себе такі дочірні підприємства. Це «Зовнішньоекономічна фірма «Маяк», «Автомобіліст «Маяк», «Житлово-експлуатаційний комплекс», Культурно спортивний комплекс «Маяк ЛТД», «Теплокомуненерго «Маяк ЛТД» і «Лікувально-оздоровчий спортивний комплекс «Маяк ЛТД».

У 1997 році була зареєстрована торгова марка «Термія», під якою виготовляється продукція підприємства. Підприємство щорічно розробляє нові вироби, розширює номенклатуру своєї продукції, ґрунтуючись на найсучасніших технологіях із застосуванням комплектуючих виробів провідних світових фірм, використовуючи високоякісні, екологічно чисті матеріали. Вся продукція проходить багаторівневу систему випробувань і контролю, сертифікована в Україні та країнах Європи.

23 березня 2012 року підприємство реорганізовано в публічне акціонерне товариство. У вересні 2014 році завод «Маяк» відсвяткував 45-річний ювілей. 15 травня 2017 році публічне акціонерне товариство «Маяк» було перейменовано в Приватне акціонерне товариство «Вінницький завод «Маяк» [40].

У складі ПРАТ «Вінницький завод «Маяк» на сьогодні налічується 4 дочірніх підприємства: ДП «Зовнішньоекономічна фірма «Маяк», ДП «Житлово-експлуатаційна контора», ДП «Теплокомуненерго Маяк», ДП «Автомобіліст «Маяк», а також 3 товариства з обмеженою відповідальністю: ТОВ «Теплокомуненерго «Маяк ЛТД», ТОВ «Культурно-спортивний комплекс «Маяк ЛТД», «Лікувально-оздоровчий спортивний комплекс «Маяк ЛТД». У 2019 році завод відсвяткував свій славний 50-річний ювілей.

Гармонійно з'єднавши традиції оборонного комплексу і передових технологій провідних світових виробників в поєднанні з сучасним дизайном, підприємство сьогодні займається розробкою і виготовленням широкої гами побутової техніки, електрообігрівальних приладів і радіаторів (мідно-алюмінієвих, сталевих) для систем опалення під власною торговою маркою «Термія».

Щорічно розробляються нові вироби, розширюються модельні ряди своєї продукції, ґрунтуючись на сучасних технологіях із застосуванням комплектуючих виробів провідних європейських фірм. Підприємство зарекомендувало себе як виробник продукції з оптимальним співвідношенням

ціна-якість, гнучкими цінами і широким асортиментом товарів, оскільки працює з переконанням, що споживачі гідні найкращого.

Чисельність працюючих підприємства 545 чоловік. Очолює ПрАТ «Маяк» голова правління, якому підпорядковані: адміністрація головного підприємства та директора дочірних підприємств.

Згідно рішення загальних зборів у різні часи на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» створено 5 дочірніх підприємств, що значно розширило поле діяльності, зменшило витрати та дозволило в складний час заробляти прибуток окремими підрозділами. ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» здійснило внески у статутні фонди вищеназваних підприємств основними засобами для створення цілісного майнового комплексу в обмін на корпоративні права. Дочірнє підприємство «Теплокомуненерго «Маяк» ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» – здійснює діяльність на внутрішньому ринку по постачанню теплової енергії для потреб населення, бюджетних установ та інших категорій населення. Частка материнської компанії в статутному фонді складає 100%.

Дочірнє підприємство «Зовнішньоекономічна фірма «Маяк» ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» – займається експортно-імпортними торговельними операціями та здійснює маркетингові дослідження. Фірма продає продукцію товариства в країни ближнього та дальнього зарубіжжя, а також закуповує комплектуючі для її виробництва. Частка материнської компанії в статутному фонді складає 100%. Дочірнє підприємство «Автомобіліст-Маяк» ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» – надає транспортні послуги, виконує ремонт та утримання транспортних засобів. Частка материнської компанії в статутному фонді складає 100%.

Дочірнє підприємство «ЖЕК Маяк ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» – надає комунальні послуги населенню. Має на обслуговуванні гуртожиток. Частка материнської компанії в статутному фонді складає 100%.

Фонд оплати праці у 2022 році склав 105915 тис. грн., що на 22686 тис. грн. більше порівняно з 2021 роком. Збільшення ФОП порівняно з 2021 головним чином пов'язане із значним зростанням обсягів виробництва.

Кадрова програма підприємства спрямована на постійне підвищення рівня кваліфікації її працівників. Програми по розвитку персоналу включають як відвідування спеціалізованих виставок, семінарів, так і спеціальні курси підвищення кваліфікації. Робітники усіх робочих професій проходять на підприємстві стажування, за кожним прийнятим на роботу працівником наказом по підприємству закріплюється досвідчений робітник з вищою кваліфікацією. Після стажування та атестації робітники допускаються до самостійної праці. Кадрова програма включає: організація навчання та підвищення кваліфікації персоналу. Для бухгалтерії виписуються журнали «Все про бухгалтерський облік» та «Фінанси і податки»; створення умов праці: створення безпечних умов для праці співробітників; проведення навчальних робіт з пожежної безпеки та охорони праці; соціальний розвиток: організація медичного обслуговування.

На сьогоднішній день ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є одним із найбільших виробничих підприємств у Вінницькій області, який поєднав традиції оборонного підприємства та передових технологій із сучасним дизайном. Починаючи з 1997 року, підприємство займається розробкою та виготовленням широкого асортименту продукції, в тому числі як основного – високоякісних електричних нагрівальних приладів: маслонаповнені електрорадіатори, електроконвектори, тепловентилятори, теплові завіси, інфрачервоні обігрівачі, побутові електроплитки, електричні котли. Вся продукція заводу випускається під зареєстрованою торговою маркою «Термія». Підприємство встановлює гарантійний строк на свої вироби від 2 до 5 років. Продукція сертифікована у відповідності до вимог митного союзу.

Основними видами діяльності товариства є: виробництво електричних побутових приладів; виробництво радіаторів і котлів центрального опалення; виробництво інших готових металевих виробів; торгівля автомобілями та легковими автотранспортними засобами, технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів; оптова торгівля іншими машинами та устаткуванням, роздрібна торгівля побутовими електротоварами, радіо- та теле-

апаратурою; оптова торгівля побутовими електротоварами й електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворення звуку й зображення; роздрібна торгівля побутовими електротоварами в спеціалізованих магазинах; виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства; надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна; торгівля автомобілями та легковими автотранспортними засобами, технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів.

Сировинна база для виробництва знаходиться в Україні. Серед вітчизняних постачальників, які займають більше 10 відсотків в загальному обсязі постачання є: м. Вінниця ТОВБРЕНДКАРД»; м. Львів ТОВ НВП «ЕЛЕКТРОН-Т»; м. Кам'янець-Подільський «ЛМВ 33»; м. Вінниця «Егаско»; м. Вінниця «Торгтехніка ПАК»; м. Ірпінь «Енергохімсервіс»; м. Київ ТОВ «Лаковер»; ТОВ «Компанія «Магнетік»; м. ДніпроТОВ АВ Метал груп; м. Київ ТОВ «Метінвест-СМЦ» [40].

З метою підвищення конкурентоспроможності своєї продукції, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в останній час перейшло на комплектуючі імпортного виробництва.

Основні країни постачальники комплектуючих: Китай, Німеччина, Італія, Угорщина, Польща, Туреччина.

У зв'язку з тим, що підприємство працює в галузі машинобудуваної промисловості, яка значно відстає від таких розвинутих країн як Японія, Німеччина, Америка, має місце необхідність впровадження нових технологій, направлених на виготовлення конкурентоспроможної продукції. ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має конкурентів в галузі по виробництву масляних електрорадіаторів, електроконвекторів. На вітчизняному ринку продаж електричних джерел тепла на сьогоднішній день представлено продукцією, як вітчизняного виробництва, так і імпортна продукція. Питома вага продукції ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» серед вітчизняних виробників за даними 2017-2018 р.р. займала близько 50 %, в 2019-2020 р.р. –

40%, в 2021 р. – 42 % [41].

Серед імпортних товарів, найбільше представлені на ринку виоби виробництва Китаю та Франції (ТМ «Thermor», «Noirot», «Appilimo» та інші). Серед вітчизняних виробників опалювальну продукцію на ринку представляють компанії «Агроресурс» м. Рівне, ТОВ «Волинь-Кальвіс», завод «Конвектор» м. Ужгород та інші. В 2011 році французька компанія «Atlantic Groupe», що випускає продукцію ТМ «Thermor» та «Atlantic» інвестувала в реконструкцію і будівництва Одеського заводу з виробництва електричних побутових приладів «Укратлантік» понад 230 млн. грн. і на сьогоднішній день даний виробник є найбільшим вітчизняним конкурентом ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Конкурентами у виробництві теплоенергії – «Вінницятеплокомуненрго», по електроплитці – фірма «Елна-сервіс» м. Вінниця.

В 2023 році ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» планує утримати власні позиції ринку збуту продукції власного виробництва як за рахунок проведення маркетингових заходів, так і за рахунок розширення асортименту і встановлення гнучкої системи ціноутворення.

Підприємство залежне від сезонних змін. Виробництво та реалізація продукції збільшується в осінньо-зимовий період. Її збут припадає на жовтень-лютий, на період холодів, а весь останній час накопичуються необхідні матеріали, комплектуючі. Працівники в цей період знаходяться у відпустках за свій рахунок, або працюють з неповним навантаженням. Для ефективного використання виробничих та службових приміщень та для поповнення обігових коштів, підприємство здає в оренду вільні приміщення.

На діяльність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» насамперед впливають фінансово-економічні фактори: високий податковий тиск; недосконалість законодавства, яке постійно змінюється.

Підприємство має високий ступінь залежності від законодавчих та економічних обмежень.

Сезонність продукції, що виробляється, змушує підприємство в першому

півріччі користуватися кредитами для закупівлі матеріалів та комплектуючих виробів в Угорщині, Італії, Німеччині, Китаї, Туреччині [41].

У 2022 році ризик для української економіки несуть військові дії на території України. Економіка України, як і раніше залежить від сировинних товарів, і вона вразлива до уповільнення зростання світової економіки. Для стимулювання росту Україні доведеться залучати більше інвестиційних ресурсів. Серед можливих наслідків війни в Україні ймовірні: перебої з виробництвом і постачаннями, падіння продажів, виручки, продуктивності, недоступність персоналу, труднощі або повна неможливість залучення фінансування, затримка в реалізації планів на розширення, підвищена волатильність фінансових інструментів.

Реальний шлях вирішення проблеми прибутковості – це нарощування обсягів виробництва; економія енерговитрат по газу, електроенергії, води; подальше вдосконалення структури управління; реалізація необоротних та оборотних активів; викуп власних акцій; вивільнення площ та здача їх в оренду; пошуки потенційного інвестора; кредити банку під розробку нових виробів, збільшення обсягів виробництва несезонної продукції.

За підсумками роботи за 2022 рік підприємство виробило продукції на 595,7 млн.грн. проти 283,3 млн.грн. в 2021 році, обсяги промислового виробництва зросли на 24,7% в порівняних цінах. Реалізовано продукції в 2022 році на 549,5 млн.грн., реалізація в порівняних цінах збільшилась 13,2 %.

Питома вага реалізації продукції на експорт в 2022 році склала 18,3%, зменшилась в 2,3 рази порівняно з 2021 роком. Зменшився експорт до Польщі до 13% проти 23,5%. Збільшився експорт до Німеччини до 4,4 % проти 3,2 % в 2021 році. По іншим країнам склав 0,9 %.

Випуск продукції в 2022 році по номенклатурі тис.грн.

1. Електроконвектори – 427292,5
2. Масляні радіатори – 18806,4
3. Агрегати повітряно-опалювальні – 69796,6
4. Інфрачервоні електрообігрівачі – 1959,2

5. Електроплитки – 51376,5

6. Радіатори мідно-алюмінієві і сталі конвектори опалювальні для централізованого опалення – 991,4

7. Електрокотли – 12516,9

8. Інша продукція – 12968,5

Разом 595707,7 тис. грн.

В 2022 році розробили та впровадили нові вироби:

1. Електроконвектори серії "ARCO", ряд ED та ряд Smart потужністю 0,5 кВт, 1,0 кВт, 2,0 кВт (тільки для ряду ED з новою кришкою та універсальною основою (наказ №646 від 27.10.2021);

2. Ряд кожухів захисних для настінних електроконвекторів (наказ №9 від 17.01.2022 р.).

Товариство розробило ряд заходів, спрямованих на успішну роботу в 2023 році, а саме: обсяги виробництва в 2023 році заплановано на суму 220,4 млн.грн.; з допомогою маркетингової діяльності збільшити експорт продукції від обсягу реалізації до країн Євросоюзу. Зменшити залишки готової продукції на складі на 30% на 31.12.2023 року; забезпечити собівартість головної номенклатури виробів на рівні лімітних цін; забезпечити рівень незавершеного виробництва протягом року не більше 5% від обсягів випуску; знизити дебіторську і кредиторську заборгованість на 30 % від існуючої станом на 31.12.2023 р.; поліпшити організаційну структуру управління; підвищити рівень автоматизованої обробки інформації на підприємстві, впровадити нові технології, обчислювальну техніку, програмне забезпечення механізації та автоматизації виробництва.

Проведемо аналізування фінансово-господарської діяльності досліджуваного товариства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Для аналізування основних фінансово-економічних показників підприємства сформуємо табл. 2.1 на основі даних фінансової звітності за 2020-2022 роки (ф№1 «Баланс» та ф №2 «Звіт про фінансові результати») [41].

Таблиця 2.1 – Аналізування абсолютних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Показник	Роки			Абсолют- на зміна, тис. грн	Темп приросту, %
	2020	2021	2022		
1	2	3	4	5	6
1. Валюта балансу, тис. грн.	232755,5	249496,5	338723	105967,5	45,53
2. Валовий прибуток, тис. грн.	33 239	51 615	214 535	181296	545,43
3. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	285 156	384 083	644 809	359653	126,12
4. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	251 917	332 468	430 274	178357	70,79
5. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	10 678	34 776	110 622	99 944	935,98
6. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	-730	31 843	96 993	97 723	13386,71
7. Величина чистого прибутку, тис. грн.	-2 109	26 893	79 773	81882	38825,04
8. Середня величина оборотних активів, тис. грн.	193318,5	207767,5	285730,5	92412	47,80
9. Середня величина необоротних активів, тис. грн.	39437	41729	52992,5	13555,5	34,37
10. Середня величина власного капіталу, тис. грн.	115592,5	165718	251206,5	135614	117,32
11. Середня величина поточних зобов'язань, тис. грн.	84163	72997,5	71204,5	-12958,5	-15,39
12. Середня величина довгострокових зобов'язань, тис. грн.	33000	10781	16312	-16688	-50,57
13. Середня кількість працівників, осіб	633	585	581	-52	-8,21

Наведені результати в табл. 2.1 свідчать про те, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в 2022 році збільшив чистий прибуток в абсолютному вираженні на 81882 тис. грн. порівняно з 2020 роком, що свідчить про покращення ефективності діяльності. Отримання підприємством чистого збитку в 2020 році пояснюється збитковістю Дочірнього підприємства "Теплокомуненерго "Маяк", сума збитку якого становила в 2020 році 5546 тис.грн.

Відзначимо, що загальний капітал підприємства протягом 2020-2022 років збільшився на 105967,5 тис. грн. При цьому величина оборотних активів збільшилась на 92412 тис. грн., а величина необоротних активів збільшилась на 13555,5 тис. грн. Власний капітал підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» протягом аналізованого періоду збільшився на 135614 тис. грн. або на 117,32%. При цьому поточні зобов'язання зменшились на 12958,5 тис. грн., а довгострокові зобов'язання зменшились на 16688 тис. грн. Динаміка цих показників показує, що підприємство прямує до посилення фінансової стійкості за рахунок збільшення власних коштів та зменшення позикових коштів.

Проведемо оцінювання відносних показників аналізування фінансово-економічного стану підприємства (табл. 2.2).

Показники фінансової стійкості підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показують про зменшення залежності від інвесторів і кредиторів. Оптимальне (рекомендоване) значення коефіцієнта автономії більше 0,5. І в 2022 році порівняно із 2020 роком коефіцієнт автономії збільшився на 49,29%. Коефіцієнт фінансової залежності – показник обернений до коефіцієнта автономії. Зменшення показника на 33% характеризує зменшення частки запозичених коштів у фінансуванні підприємства, що також підтверджує покращення фінансової стійкості.

Аналізування рентабельності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» свідчить про наступне. Протягом 2020-2022 років спостерігається збільшення рентабельності продаж на 21,61% та рентабельності активів – на 24,46%, що є позитивним. Така динаміка характеризує ефективну роботу підприємства в 2022 році.

Таблиця 2.2 – Аналізування відносних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Показник	Роки			Абсолют на зміна, тис. грн	Темп приросту, %
	2020	2021	2022		
1	2	3	4	5	6
1. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,629	0,668	0,636	0,007	1,11
2. Коефіцієнт фінансової автономії	0,497	0,664	0,742	0,245	49,29
3. Коефіцієнт фінансової залежності	2,012	1,506	1,348	-0,664	-33,00
4. Рентабельність активів, %	-0,906	10,78	23,55	24,46	2699,34
5. Рентабельність продажу, %	11,66	13,44	33,27	21,61	185,33
6. Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	1,475	1,539	1,904	0,429	29,08
7. Коефіцієнт оборотності власного капіталу, оборотів	2,467	2,318	2,567	0,1	4,05
8. Фондовіддача	10,917	15,051	19,652	8,735	80,01

Оцінюючи показники ділової активності підприємства виявили такі тенденції. Коефіцієнт оборотності активів протягом 2020-2022 років збільшився на 29,08%, що свідчить про прискорення оборотності капіталу підприємства і є позитивним. Фондовіддача у 2020 році становила 10,917 грн. основних засобів на 1 грн. чистого доходу, а у 2022 році – 19,652 грн. Показник збільшився на 80,01%, що є позитивним явищем, оскільки покращилась ефективність використання основних засобів. Коефіцієнт оборотності власного капіталу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» у 2020 році показник становив 2,467, а у 2022 році збільшився до 2,567. Отже, ефективність використання власного капіталу на підприємстві збільшилась на 4,05%.

2.2 Аналізування рівня та динаміки показників платоспроможності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Проведене дослідження методик платоспроможності в першому розділі виявило, що для оцінювання цього напрямку доцільно визначити наступні показники: величина власних оборотних коштів (капітал, що функціонує), маневреність власних оборотних коштів, коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, частка оборотних коштів у активах, частка виробничих запасів у поточних активах.

Отже, на основі ф. №1 „Баланс” та ф. №2 „Звіт про фінансові результати” за 2020-2022 роки [41] проведемо розрахунок зазначених показників.

Розглянемо показники платоспроможності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналізування платоспроможності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»»

Показники	Роки			Відхилення	
	2020	2021	2022	Абсолютне	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт покриття	2,297	2,846	4,013	1,716	74,71
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,135	1,563	2,345	1,21	106,61
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,314	0,466	0,483	0,169	53,82
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	109155,5	134770	214526	105370,5	96,53

Коефіцієнт покриття (інші найменування цього коефіцієнта – коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності) – дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, скільки гривень поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Якщо поточні активи перевищують за величиною поточні зобов'язання, підприємство може розглядатися як таке, що успішно функціонує. Для підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» на одну гривню поточних зобов'язань припадає 4,013 грн. поточних активів підприємства в 2022 році. Нормативне значення знаходиться у межах 1 – 1,5, це свідчить про те, що підприємство спроможне своєчасно ліквідувати борги. Динаміка коефіцієнта покриття показує його збільшення на 74,71%, що значно посилює рівень платоспроможності.

Коефіцієнт швидкої ліквідності використовується тоді, коли підприємство на покриття зобов'язань передбачає мобілізувати оборотні активи в частині грошових коштів і коштів в розрахунках. Тобто він показує, скільки за необхідності підприємство може покрити своїх зобов'язань. Нормативне значення показника знаходиться у межах 0,5–1. У 2020 році цей показник становив 1,135; в 2021 році – 1,563; в 2022 році – 2,345. Значення показників протягом 2020–2022 рр. відповідають нормативному значенню. Збільшення цього показника на 106,61% свідчить про те, що підприємство ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» посилило спроможність покрити свої зобов'язання.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності обчислюється як відношення грошових засобів та їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань. Цей коефіцієнт є найбільш жорстким критерієм платоспроможності і показує, яку частку короткострокової заборгованості фірма може погасити найближчим часом. Теоретичне достатнє значення коефіцієнта абсолютної ліквідності повинне бути понад 0,2. У нашому випадку цей показник становить: в 2020 році – 0,314; в 2021 році – 0,466; в 2022 році – 0,483. Отримані значення відповідають нормативному значенню і позитивним

є збільшення коефіцієнта абсолютної ліквідності. Це означає, що підприємство ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» покращує можливість миттєвого погашення найближчим часом короткострокової заборгованості.

Чистий оборотний капітал характеризує спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність. З розрахунків випливає, що на підприємстві у 2020–2022 рр. оборотні активи перевищували поточні зобов'язання. Це означає, що підприємство в змозі сплачувати поточні зобов'язання. Отже, з розрахованих даних видно, що підприємство є достатньо платоспроможним.

Проведемо оцінювання ліквідності балансу підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2020-2022 роки (табл. 2.4).

Зазначимо, що баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, якщо:

$$A1 > П1, A2 > П2, A3 > П3, A4 < П4 \quad (2.1)$$

За наведеними розрахунками в табл. 2.4 отримали такі результати:

2020 рік:

$A1 = 36\,553 < П1 = 89\,164$ – не відповідає;

$A2 = 67\,325 > П2 = 1\,000$ – відповідає;

$A3 = 82\,789 > П3 = 15\,000$ – відповідає;

$A4 = 37\,976 < П4 = 119\,479$ – відповідає.

2021 рік:

$A1 = 31\,439 < П1 = 43\,648$ – не відповідає;

$A2 = 92\,776 > П2 = 4\,000$ – відповідає;

$A3 = 104\,588 > П3 = 6\,562$ – відповідає;

$A4 = 45\,482 < П4 = 220\,075$ – відповідає.

2022 рік:

$A1 = 37\,352 < П1 = 79\,583$ – не відповідає;

$A2 = 172\,426 > П2 = 1\,332$ – відповідає;

$A3 = 132\,882 > П3 = 26\,062$ – відповідає;

$A4 = 60\,522 < П4 = 296\,205$ – відповідає.

Таблиця 2.4 – Аналізування ліквідності балансу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Показник		2020 рік	2021 рік	2022 рік
Високоліквідні активи (A1)	тис. грн.	36553	31439	37352
	%	16,27	11,47	9,26
Середньоліквідні активи (A2)	тис. грн.	67325	92776	172426
	%	29,97	33,82	42,77
Низьколіквідні активи (A3)	тис. грн.	82789	104588	132882
	%	36,85	38,13	32,96
Важколіквідні активи (A4)	тис. грн.	37976	45482	60522
	%	16,91	16,58	15,01
Найбільш термінові зобов'язання (П1)	тис. грн.	89164	43648	79583
	%	39,69	15,91	19,74
Короткострокові зобов'язання та забезпечення (П2)	тис. грн.	1000	4000	1332
	%	0,44	1,46	0,33
Довгострокові зобов'язання та забезпечення (П3)	тис. грн.	15000	6562	26062
	%	6,68	2,39	6,46
Постійні пасиви (П4)	тис. грн.	119479	220075	296205
	%	53,19	80,24	73,47

Отже, отримані результати показують, що протягом 2020-2022 років баланс підприємства Вінницький завод «Маяк» не є абсолютно ліквідним, адже 1 співвідношення не відповідає наведеним умовам.

Визначаємо загальний показник ліквідності балансу:

$$ЗП_{\text{лб } 2020} = (36553 \cdot 0,1627 + 67325 \cdot 0,2997 + 82789 \cdot 0,3685) / (89164 \cdot 0,3969 + 1000 \cdot 0,44 + 15000 \cdot 0,0668) = 1,537$$

$$ЗП_{\text{лб } 2021} = (31439 \cdot 0,1147 + 92776 \cdot 0,3382 + 104588 \cdot 0,3813) / (43648 \cdot 0,1591 + 4000 \cdot 0,0146 + 6\,562 \cdot 0,0239) = 10,456$$

$$ЗП_{\text{лб } 2022} = (37352 \cdot 0,0926 + 172426 \cdot 0,4277 + 132882 \cdot 0,3296) / (79583 \cdot 0,1974 + 1\,332 \cdot 0,0033 + 26062 \cdot 0,0646) = 6,955$$

Отримані результати показують, що загальний показник ліквідності балансу протягом 2020-2022 років відповідно склав: 1,537; 10,456; 6,955, тобто більше одиниці. Це характеризує баланс підприємства загалом ліквідним. Збільшення цього показника протягом 2020-2021 років в 6,8 раз свідчить про покращення ліквідності балансу. Проте у зв'язку з військовими діями в Україні в 2022 році ліквідність балансу незначно, але погіршилась – 0,63 рази.

2.3 Оцінювання факторів впливу на платоспроможність підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Проведемо факторний аналіз коефіцієнту платоспроможності. Для цього використовуємо таку модель:

$$K_{\text{плат}} = \frac{\text{Оборотні_активи}}{\text{Фінансовий_результат_до_оподаткування}} \times \frac{\text{Фінансовий_результат_до_оподаткування}}{\text{Поточні_зобов'язання}} = A * B, \quad (2.2)$$

де А – показник, що характеризує величину поточних активів, що приходять на 1 гривню прибутку (зворотний показник рентабельності активів);

В – показник, що свідчить про здатність підприємства погасити свої зобов'язання за рахунок результатів своєї діяльності і характеризує стійкість фінансів.

$$K_{\text{плат } 2020} = A_{2020} * B_{2020} \quad (2.3)$$

$$K_{\text{плат } 2022} = A_{2022} * B_{2022} \quad (2.4)$$

Дані показників занесемо у таблицю 2.5.

Таблиця 2.5 – Дані для факторного аналізу коефіцієнту платоспроможності

Показники	Умовне позначення	2020 рік	2022 рік	Відхилення	
				абсолютне	відносне, %
1	2	3	4	5	6
1. Оборотні активи, тис. грн.	ОА	193318,5	285730,5	92412	47,80
2. Поточні зобов'язання, тис. грн.	ПЗ	84163	71204,5	-12958,5	-15,39
3. Фінансові результати до оподаткування	ФРЗД	-730	96993	97723	-133,87
4. Показник, що характеризує величину поточних активів на 1 гривню прибутку	А	-264,819	4,0128	268,83	-1,0152
5. Показник, що свідчить про здатність підприємства погасити свої зобов'язання за рахунок результатів своєї діяльності	В	-0,00867	1,3622	1,37087	-1581,16
Коефіцієнт платоспроможності	$K_{\text{плат}}$	2,296	5,466	3,17	1,381

Знайдемо загальну зміну коефіцієнту платоспроможності:

$$\Delta K_{\text{плат}} = K_{\text{плат } 2022} - K_{\text{плат } 2020} = 5,466 - 2,296 = 3,17 \quad (2.5)$$

Здійснимо дослідження впливу зміни фактору А, а інший показник залишиться на рівні базового:

$$K_{\text{плат}}^A = A_{2022} * B_{2020} \quad (2.6)$$

$$K_{\text{плат}}^A = 4,0128 * -0,00867 = -0,0348$$

Обчислимо вплив даного фактору на результативний показник:

$$\Delta K_{\text{плат}}^A = K_{\text{плат}}^A - K_{\text{плат } 2020} = -0,0348 - 2,296 = -2,3308$$

Проведемо дослідження впливу зміни фактору В. Для цього розрахуємо темп зміни коефіцієнта ліквідності, припускаючи, що змінились значення А та В.

$$K_{\text{плат}}^B = A_{2022} * B_{2022} \quad (2.7)$$

$$K_{\text{плат}}^B = 4,0128 * 1,3622 = 5,466$$

Обчислимо вплив даного фактору на результативний показник:

$$\Delta K_{\text{плат}}^B = K_{\text{плат}}^B - K_{\text{плат}}^A = 5,466 - (-0,0348) = 5,501$$

Здійснимо перевірку:

$$\Delta K_{\text{плат}} = \Delta K_{\text{плат}}^A + \Delta K_{\text{плат}}^B = -2,3308 + 5,501 = 3,1702$$

Дані розрахунків занесемо в таблицю 2.6.

Таблиця 2.6 – Узагальнююча таблиця факторного аналізу коефіцієнту платоспроможності

Фактор впливу	Інтенсивність та напрямок впливу
За рахунок зміни:	
- показника, що характеризує величину поточних активів на 1 гривню прибутку	-2,3308
- показника, що свідчить про здатність підприємства погасити свої зобов'язання за рахунок результатів своєї діяльності	+5,501
Результативний вплив	3,1702

Після проведення факторного аналізу виявили, що відбулось збільшення коефіцієнту покриття (загальної платоспроможності) на 0,302 ($5,501 - 2,3308$), що є позитивним явищем на підприємстві. За рахунок зміни показника, що характеризує величину поточних активів на 1 гривню прибутку цей коефіцієнт зменшив своє значення на 2,3308. За рахунок зміни показника, що свідчить про здатність підприємства погасити свої зобов'язання за рахунок результатів своєї діяльності даний коефіцієнт збільшився на 5,501.

Доцільно здійснити факторний аналіз коефіцієнта проміжної платоспроможності (коефіцієнта швидкої ліквідності) методом ланцюгових підстановок (табл. 2.7). Цей коефіцієнт показує на потенційну здатність погасити короткотермінові зобов'язання за умови отримання від короткотермінових реальних дебіторів всієї суми заборгованості.

Таблиця 2.7 – Розрахунок коефіцієнта проміжної платоспроможності

Показник	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 р. до 2020 р.		2022 р. до 2021 р.	
				Абсол. відхил. (+;-)	Темп росту, %	Абсол. відхил. (+;-)	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Поточні зобов'язання	84163	72997,5	71204,5	-11165,5	-13,27	-1793	-2,46
Грошові кошти	26444	34027,5	34395,5	7583,5	28,68	368	1,08
Дебіторська заборгованість	69104	80051,5	132600	10947,5	15,84	52548,5	65,64
Коефіцієнт проміжної платоспроможності	1,135	1,563	2,345	0,428	37,71	0,782	50,03

Значення коефіцієнта у 2021 році збільшилось на 37,71%, а в 2022 році порівняно із 2021 роком збільшилось на 50,03%. На зміну цього показника впливають три фактори: залишок грошових коштів; залишок дебіторської заборгованості; поточні зобов'язання (поточні пасиви).

Метод ланцюгових підстановок полягає в послідовній заміні базової величини факторних показників, які входять в розрахункову формулу досліджуваного показника, фактичною їх величиною і вимірюванні впливу виконаної заміни на зміну величини досліджуваного показника. Після кожної заміни виконують математичні дії, передбачувані розрахунковою формулою. Із отриманого після підстановки висновку віднімають попередній результат. Відмінність результатів показує величину впливу зміни факторного показника на досліджуваний показник. Заміна базової величини факторного показника фактичною називається підстановкою. Їх кількість дорівнює числу факторів.

Вплив зазначених факторів на зміну коефіцієнта проміжної платоспроможності визначимо методом ланцюгових підстановок (табл. 2.8, табл. 2.9).

Таблиця 2.8 – Факторний аналіз коефіцієнта проміжної платоспроможності за 2020-2021 роки

№ підстановки	Дебіторська заборгованість	Грошові кошти	Поточні зобов'язання	Розрахунок показника	Вплив фактора
«0»	69104	26444	84163	1,135	
«1»	80051,5	26444	84163	1,265	0,13
«2»	80051,5	34027,5	84163	1,355	0,09
«3»	80051,5	34027,5	72997,5	1,563	0,208
Загальний вплив факторів					0,428

Таблиця 2.9 – Факторний аналіз коефіцієнта проміжної платоспроможності за 2021-2022 роки

№ підстановки	Дебіторська заборгованість	Грошові кошти	Поточні зобов'язання	Розрахунок показника	Вплив фактора
«0»	80051,5	34027,5	72997,5	1,563	
«1»	132600	34027,5	72997,5	2,283	0,72
«2»	132600	34395,5	72997,5	2,288	0,005
«3»	132600	34395,5	71204,5	2,345	0,057
Загальний вплив факторів					0,782

Аналізуючи дані таблиць 2.8 і 2.9 можна зробити висновок, що збільшення коефіцієнта проміжної платоспроможності в 2021 році в порівнянні з 2020 роком на 37,71% відбулось внаслідок збільшення дебіторської заборгованості на 15,84% та збільшення грошових коштів на 28,68% та зменшення поточних пасивів на 13,27%, що дало кумулятивне збільшення коефіцієнта проміжної платоспроможності на 0,428.

В 2022 року в порівнянні з 2021 роком відбулося збільшення коефіцієнта проміжної платоспроможності на 50,03% внаслідок збільшення дебіторської заборгованості на 52548,5 тис.грн. та збільшення грошових коштів на 368 тис.грн., та зменшення поточних пасивів на -1793 тис.грн., що дало кумулятивне збільшення коефіцієнта проміжної платоспроможності на 0,782.

Отже, об'єктом дослідження в другому розділі є підприємство ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», яке має потужну історію машинобудівного підприємства. У 1997 році була зареєстрована торгова марка «Термія», під якою виготовляється продукція підприємства. Основними видами діяльності товариства є: виробництво електричних побутових приладів; виробництво радіаторів і котлів центрального опалення; виробництво інших готових металевих виробів; торгівля автомобілями та легковими автотранспортними засобами, технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів; оптова торгівля іншими машинами та устаткуванням, роздрібна торгівля побутовими електротоварами, радіо- та теле-апаратурою; оптова торгівля побутовими електротоварами й електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворювання звуку й зображення; виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства.

У складі ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» на сьогодні налічується 4 дочірніх підприємства: ДП «Зовнішньоекономічна фірма «Маяк», ДП «Житлово-експлуатаційна контора», ДП «Теплокомуненерго Маяк», ДП «Автомобіліст «Маяк», а також 3 товариства з обмеженою відповідальністю: ТОВ «Теплокомуненерго «Маяк ЛТД», ТОВ «Культурно-спортивний комплекс «Маяк ЛТД», «Лікувально-оздоровчий спортивний комплекс «Маяк ЛТД». З метою підвищення конкурентоспроможності своєї продукції, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в останній час перейшло на комплектуючі імпортного виробництва. Основні країни постачальники комплектуючих: Китай, Німеччина, Італія, Угорщина, Польща, Туреччина. Питома вага продукції ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» серед вітчизняних виробників за даними 2017-2018 р.р. займала близько 50 %, в 2019-2020 р.р. – 40%, в 2021 р. – 42 %. Конкурентами у виробництві теплоенергії – «Вінницятеплокомуненерго», по електроплитці – фірма «Елна-сервіс» м. Вінниця. В 2023 році ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» планує утримати власні позиції ринку збуту продукції власного виробництва як за рахунок проведення

маркетингових заходів, так і за рахунок розширення асортименту і встановлення гнучкої системи ціноутворення.

Проведене оцінювання фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» засвідчує, що фінансово-економічний стан підприємства щодо основної діяльності значно покращився. Так, в 2022 році збільшив чистий прибуток в абсолютному вираженні на 81882 тис. грн. порівняно з 2020 роком, що свідчить про покращення ефективності діяльності. Отримання підприємством чистого збитку в 2020 році пояснюється збитковістю Дочірнього підприємства "Теплокомуненерго "Маяк", сума збитку якого становила в 2020 році 5546 тис.грн. Відзначимо, що загальний капітал підприємства протягом 2020-2022 років збільшився на 105967,5 тис. грн. При цьому величина оборотних активів збільшилась на 92412 тис. грн., а величина необоротних активів збільшилась на 13555,5 тис. грн. Власний капітал підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» протягом аналізованого періоду збільшився на 135614 тис. грн. або на 117,32%. При цьому поточні зобов'язання зменшились на 12958,5 тис. грн., а довгострокові зобов'язання зменшились на 16688 тис. грн.. Динаміка цих показників показує, що підприємство прямує до посилення фінансової стійкості за рахунок збільшення власних коштів та зменшення позикових коштів.

Аналізування платоспроможності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показує, що на одну гривню поточних зобов'язань припадає 4,013 грн. поточних активів підприємства в 2022 році. Нормативне значення коефіцієнта покриття знаходиться у межах 1 – 1,5. Це свідчить про те, що підприємство спроможне своєчасно ліквідувати борги. Динаміка коефіцієнта покриття показує його збільшення на 74,71%, що значно посилює рівень платоспроможності. Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2020 році становив 1,135; в 2021 році – 1,563; в 2022 році – 2,345. Значення показників протягом 2020–2022 рр. відповідають нормативному значенню. Збільшення цього показника на 106,61% свідчить про те, що підприємство ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» посилило спроможність покрити свої зобов'язання. Коефіцієнт абсолютної

ліквідності становить: в 2020 році – 0,314; в 2021 році – 0,466; в 2022 році – 0,483. Отримані значення відповідають нормативному значенню і позитивним є збільшення коефіцієнта абсолютної ліквідності. Це означає, що підприємство ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» покращує можливість миттєвого погашення найближчим часом короткострокової заборгованості. Отже, з розрахованих даних видно, що підприємство є достатньо платоспроможним.

3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»

3.1 Обґрунтування вибору стратегій розвитку підприємства в умовах посилення нестабільності впливу зовнішнього середовища

Починаючи з 2020 року більшість сучасних підприємств, організацій та установ почали відчувати у своїй діяльності посилення нестабільності впливу зовнішнього середовища, що було викликано непередбачуваним розгортанням у світі пандемії COVID-19. Саме світова пандемія спричинила появу нових викликів та загроз, з якими підприємства, організації та установи стикнулися у своїй діяльності і які потребували свого найшвидшого та ефективного розв'язання. Не є винятком у цьому переліку підприємств і ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Окрім того, військові дії в Україні посилили зовнішні виклики і загрози. Одним із основних шляхів протидії викликам і загрозам, що виникли у зовнішньому середовищі ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», є перебудова системи управління внутрішнім середовищем підприємства, яка повинна прийняти на себе «удар» зовнішнього середовища (особливо його негативних факторів впливу) та пристосувати внутрішнє середовище підприємства до нових умов господарювання.

Для розв'язання цього питання спочатку потрібно (з урахуванням нових зовнішніх факторів впливу) обґрунтувати для підприємства вибір базової стратегії розвитку та відповідних функціональних стратегій, реалізація яких має бути забезпечена тими чи іншими підсистемами внутрішнього середовища підприємства та його внутрішніми змінними чинниками.

Для обґрунтування вибору базової стратегії розвитку підприємства спочатку проведемо SWOT-аналіз. Для цього спочатку складемо таблицю SWOT-аналізу, в якій відобразимо як сильні, так і слабкі сторони діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», а також визначимо сприятливі можливості та

потенційні загрози для розвитку підприємства, що існували як раніше, так і виникли у зв'язку з поширенням пандемії COVID-19 (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Таблиця SWOT-аналізу

Сильні сторони підприємства	Слабкі сторони підприємства
Позитивний діловий імідж	Відсутність значних фінансових ресурсів для розвитку
Досить висока якість продукції, що випускається	Невисокий рівень комп'ютерної підготовки працівників
Широка номенклатура продукції та її ціновий діапазон	Низький рівень роботизації та автоматизації виробництва
Наявність кваліфікованого менеджменту	Сильна залежність собівартості продукції від зростання цін на ресурси
Сприятливі можливості	Небезпеки (загрози)
Постійне зростання попиту на побутову електричну апаратуру	<i>Існуючі:</i>
	Нестабільність цін на матеріальні та енергетичні ресурси
Поява нових високоефективних матеріалів та технологій	Посилення конкуренції з боку виробників аналогічної продукції
Розвиток діджиталізації ручних та інших паперових процесів	Складність залучення кредитів та їх висока вартість
Наявність та можливість опанування нових ринків для збуту продукції	<i>Нові:</i>
	Зниження купівельної спроможності переважної більшості населення
	Посилення фінансової залежності від ТНК
	Масовий перехід працівників на віддалену роботу тощо

Аналіз інформації, наведеної в таблиці 3.1, показує, що підприємство має багато сильних сторін, що дозволяють йому успішно працювати на ринку побутової електричної апаратури. Разом з тим, кількість потенційних загроз та

ризиків також є достатньо великою. Зокрема, новими загрозами та викликами, спричиненими зміною факторів зовнішнього середовища, є такі, як зниження купівельної спроможності населення, що, у свою чергу, зменшує його можливості купувати продукцію підприємства; посилення фінансової залежності від транснаціональних компаній; масовий перехід працівників на віддалену роботу, що ускладнює можливості підприємства контролювати виконання працівниками виробничих завдань тощо. Окрім того, потрібно відзначити невисокий рівень комп'ютерної підготовки працівників підприємства, низький рівень роботизації та автоматизації виробництва, сильну залежність цін на продукцію підприємства від зростання цін на ресурси і т.п. Зіставляючи між собою сильні та слабкі сторони підприємства зі сприятливими можливостями та потенційними загрозами, побудуємо матрицю SWOT-аналізу, з якої зробимо висновок щодо обрання підприємством базової стратегії розвитку та функціональних стратегій розвитку його внутрішніх підрозділів (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Матриця SWOT-аналізу

<i>Як скористатися сприятливими можливостями, використовуючи сильні сторони підприємства</i>	<i>За рахунок яких сильних сторін підприємства можна нейтралізувати потенційні загрози</i>
1. Постійно удосконалювати власну та виготовляти нову продукцію з врахуванням запитів споживачів, підвищувати її якість	1. Перебудувати систему управління внутрішнім середовищем підприємства
2. Впроваджувати сервісне обслуговування своєї продукції	2. Активно залучати інвестиції, включаючи іноземні
3. Опановувати нові ринку збуту та активізувати процес рекламування своєї продукції	3. Запровадити систему стратегічного планування

Продовження таблиці 3.2

<i>Які слабкі сторони підприємства можуть перешкоджати скористатися сприятливими можливостями</i>	<i>Яких загроз, посилених слабкими сторонами підприємства, потрібно побоюватися найбільше</i>
1. Відсутність значних фінансових ресурсів для розвитку	1. Економічна нестабільність може прискорити процеси міграції кваліфікованої робочої сили
2. Невисокий рівень комп'ютерної підготовки працівників	2. Зростання цін на ресурси може призвести до збільшення собівартості продукції та її ціни і, як наслідок, до зменшення попиту на продукцію
3. Низький рівень роботизації та автоматизації виробництва	3. Відсутність значних фінансових ресурсів може загальмувати процес розробки нових видів продукції та підвищення її якості

Аналіз таблиці 3.2 показує, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк може за рахунок своїх сильних сторін зменшити негативний вплив окремих факторів зовнішнього середовища та скористатися сприятливими можливостями для збільшення частки ринку, яку займає підприємство на ринку електричних обігрівачів побутового та промислового призначення. Але для цього на підприємстві потрібно реалізувати систему заходів, які б дозволили це зробити, і насамперед, удосконалити систему управління підсистемами внутрішнього середовища та його внутрішніми змінними чинниками, які безпосередньо впливають на стан, дієздатність та спроможність підприємства протидіяти викликам (впливу) зовнішнього середовища. У зв'язку з цим, нами пропонується спрямувати зусилля підприємства на підвищення ефективності функціонування таких підсистем внутрішнього середовища та елементів, які виокремлено нами на рис. 3.1.

внутрішнього середовища. Для реалізації базової стратегії обмеженого зростання потрібно для кожної підсистеми внутрішнього середовища (виробничої, інноваційної, кадрової, маркетингової та збутової) обрати відповідну функціональну стратегію (рис. 3.2).

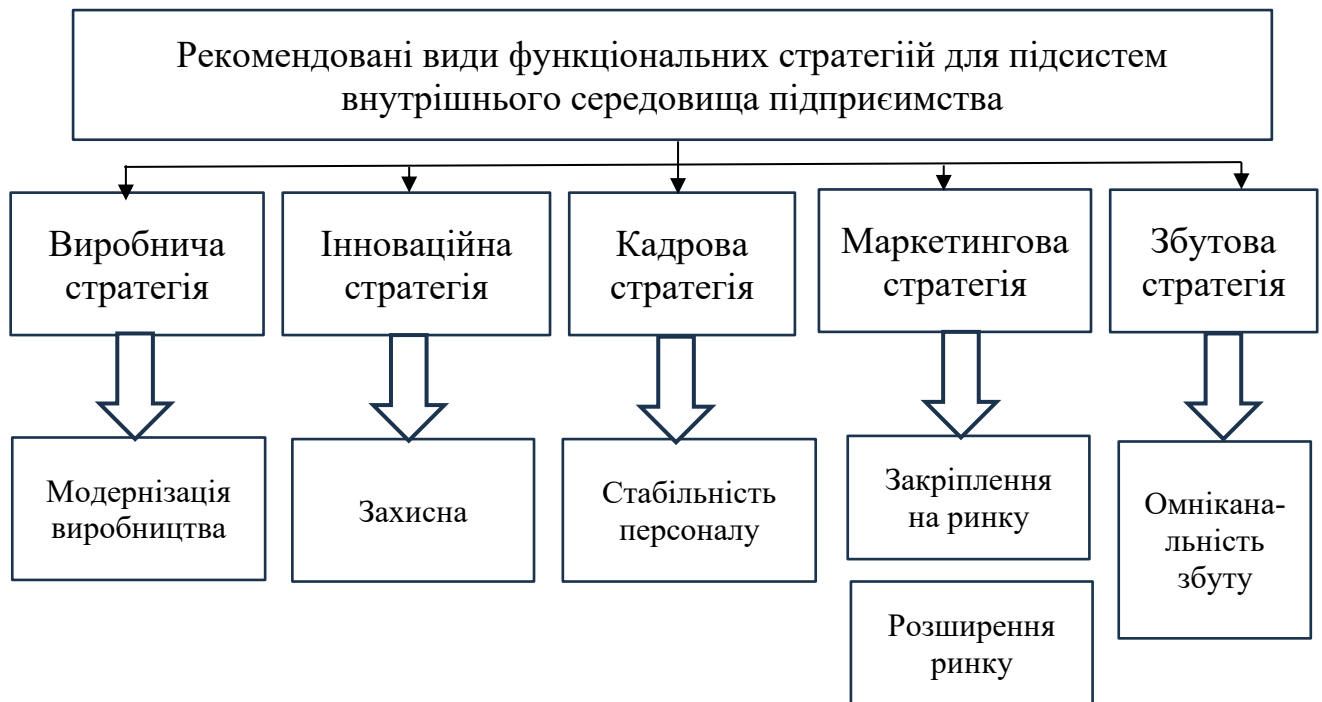


Рисунок 3.2 – Рекомендовані функціональні стратегії, що утворюють внутрішнє середовища підприємства

Розкриємо сутність запропонованих видів функціональних стратегій для підсистем внутрішнього середовища підприємства.

Функціональна виробнича стратегія під назвою «модернізація виробництва» використовується, коли підприємство отримує незначні прибутку і має середній попит на свою продукцію (який може зростати). Основну увагу потрібно зосередити на проведенні робіт з роботизації і автоматизації виробничих процесів, впровадженні нових високопродуктивних та безвідходних технологій, нових видів техніки тощо. Іншими словами, така стратегія характеризується спрямованістю виробничої діяльності внутрішнього середовища підприємства на постійне підвищення якості продукції, оскільки

без серйозного врахування потреб, смаків, побажань покупців тощо досягти успіху на сучасному ринку буде дуже складно.

Функціональна інноваційна стратегія під назвою «захисна інноваційна стратегія» визначає реакцію підприємства на діє конкурентів. Ця стратегія передбачає суттєве збільшення витрат на проведення наукових досліджень; висування нових оригінальних ідей зі створення продукції, яка б мала якісно нові характеристики; значно більшого уваги навчанню та підвищенню кваліфікації дослідницького персоналу тощо. Одним із важливих напрямом здійснення захисної стратегії є патентування нових власних технічних рішень або придбання патентів та ліцензій у інших осіб тощо. Функціональна кадрова стратегія під назвою «стабільність персоналу» передбачає, що чисельність персоналу підприємства є постійною або незначно змінюється, що особливо важливо для ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в умовах високої ймовірності відтоку кваліфікованої робочої сили на заробітки за кордон. Така стратегія забезпечується підвищенням рівня кваліфікації працівників; стабільністю їх заробітної плати (що не виключає її підвищення); посиленням соціальних гарантій для працюючих; плануванням кар'єрного зростання працівників; ефективністю та стабільністю системи мотивації персоналу тощо. Функціональна маркетингова стратегія під назвами «закріплення на ринку» та «розширення ринку», на наш погляд, повністю відповідає реальним та потенційним можливостям підприємства і передбачає спрямування діяльності підприємства насамперед на залучення нових споживачів своєї продукції на вже існуючих (опанованих) ринках та просування своєї продукції на нові, ще не освоєні ринки. Зрозуміло, що застосування цієї маркетингової стратегії не виключає розробку підприємством нових видів продукції і реалізацію їх як на опанованих, так і на нових ринках. Функціональна збутова стратегія під назвою «омніканальність збуту» передбачає застосування як прямих, так і опосередкованих каналів збуту продукції підприємства; активізацію реклами продукції підприємства шляхом її поширення через засоби масової інформації, експертами, лідерами громадської думки тощо (так звана комерційна пропаганда (паблісіті). Але головне полягає у тому, що відбувається інтеграція,

об'єднання різних каналів збуту в єдину систему, яка дозволяє споживачу обрати найбільш комфортний для нього канал придбання продукції, висловлюючи свою лояльність не до конкретного каналу збуту, а до бренду цього підприємства. Тобто головною задачею збуту є посилення саме бренду підприємства, яке полягає у комбінації різних каналів збуту – традиційних (оф-лайн) та віртуальних (он-лайн, Інтернет тощо) – і створення умов нерозривності процесу покупки споживачем товару, легкості переходу з каналу на канал, комбінування каналів продажу тощо.

Таким чином можна зробити висновок, що запровадження пропонованих базової стратегії розвитку ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» та функціональних стратегій розвитку підсистем внутрішнього середовища підприємства сприятиме підвищенню здатності підприємства протидіяти викликам нестабільного зовнішнього середовища, особливо в умовах розгортання світової пандемії, спричиненої COVID-19, та військовими діями в Україні.

3.2 Рекомендації щодо удосконалення управління платоспроможністю підприємства

Підвищення рівня платоспроможності та удосконалення управління платоспроможністю підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» потребує реалізації управлінських рішень у певній послідовності (рис. 3.3). Основу управління платоспроможністю промислового підприємства складають стратегії розвитку, оскільки саме забезпечення прибутковості операційної діяльності дозволить вчасно здійснювати розрахунки і ефективно управляти заборгованістю.



Рисунок 3.3 – Послідовність реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління платоспроможністю

У роботі виділено стратегії розвитку промислового підприємства, серед яких до головної стратегії виробничо-господарської діяльності віднесено підвищення ефективності діяльності через впровадження нововведень. До функціональних стратегій, що передбачають стратегічне управління виробництвом продукції, увійшли стратегії розширення масштабу виробництва і лідерства за якістю продукції, до тих стратегій, що містять орієнтири при управлінні реалізацією продукції на перспективу, віднесено розширення охопленого сегменту ринку збуту і застосування політики ціноутворення на основі рівняння витрат виробництва. У проведеному дослідженні обґрунтовано напрями забезпечення платоспроможності підприємства в умовах кризи у короткостроковому і довгостроковому періоді (рис. 3.4).



Рисунок 3.4 – Напрями забезпечення платоспроможності підприємства в умовах кризи у короткостроковому і довгостроковому періоді

Основні завдання щодо реалізації тактичних напрямів забезпечення ефективного управління платоспроможністю підприємства передбачають

відновлення прибутковості операційної діяльності і збалансування руху коштів. Підставою для виконання прийнятих заходів є виробнича і збутова програмарозвитку, календарний план сплати заборгованості, план руху грошових коштів. Для відновлення прибутковості підприємства обґрунтовано заходи зі збереження досягнутих обсягів виробництва і реалізації продукції, прискорення оборотності активів і скорочення заборгованості.

Аналіз ефективності заходів запропоновано здійснювати з використанням основних показників рентабельності (рентабельність продаж, активів, капіталу), оборотності (оборотність активів, тривалість обороту дебіторської заборгованості і товарно-матеріальних цінностей) і заборгованості (леверидж і тривалість обороту кредиторської заборгованості), які у повній мірі оцінюють поточний стан підприємства і характеризують його спроможність реалізовувати тактичні напрями забезпечення платоспроможності.

Розглянуто заходи щодо збалансування руху коштів у кризовий період за видами економічної діяльності, які спрямовано на скорочення операційних витрат, збільшення обсягів реалізації продукції, зростання надходження коштів у процесі здійснення інвестиційної діяльності.

Обґрунтовано стратегічні напрями забезпечення ефективного управління платоспроможним станом підприємства у довгостроковій перспективі, які спрямовані на: 1) досягнення конкурентних позицій підприємства на основі урахування результатів оцінки ринкових коливань, змін у діяльності постачальників предметів і засобів праці, пошуку нових каналів збуту продукції, володіння спеціалізованими навичками, які важко копіювати, дослідження рівня розвитку конкурентів із використанням SWOT-аналізу і бенчмаркінгу; 2) раціоналізацію структури власного і позикового капіталу для підтримки постійної фінансової стійкості та інвестування власних і позикових коштів у виробничий процес для розширення діяльності, реконструкцію і модернізацію виробництва, впровадження нових технологій; 3) забезпечення зростання обсягів виробництва і реалізації продукції та підвищення ефективності маркетингової діяльності на основі випуску конкурентоспроможних видів продукції з певними техніко-економічними

характеристиками, яким завчасно забезпечується збут, спрямування ресурсів на досягнення стратегічних завдань розвитку промислового підприємства; 4) урахування впливу ризику на впровадження перспективних проектів, для чого слід забезпечити випуск продукції необхідними матеріальними, технічними і трудовими ресурсами, досягти відповідності продукції, яка випускається, вітчизняним і міжнародним стандартам якості, підтвердити надійність ділових партнерів, забезпечити досконале техніко-економічне обґрунтування інвестиційних проектів.

У результаті аналітичного дослідження на підприємстві ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» виявлено перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською в 1,884 раз (172 426 / 91518) на кінець 2022 року. Це спричиняє відволікання оборотних коштів з обороту, знижуючи платоспроможність підприємств. При цьому основним видом дебіторської заборгованості є заборгованість за поставлену продукцію, а тому необхідно, в першу чергу, контролювати найбільших дебіторів, несплата за боргами яких найбільш негативно впливає на платоспроможність підприємства. Пропонуємо використання знижок ціни продукції як одного із ефективних методів управління дебіторською заборгованістю. Досліджувана група підприємств поставляє продукцію багатьом покупцям, тому можна надавати знижки окремим її категоріям з врахуванням важливості отримання своєчасних платежів для підтримки платоспроможності підприємства. За допомогою знижок можна підвищити синхронність між вхідними та вихідними грошовими потоками та забезпечити формування позитивного чистого грошового потоку на підприємствах.

З метою поліпшення платіжної дисципліни та зменшення дебіторської заборгованості на досліджуваному підприємстві ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» пропонується більш активно використовувати вексельну форму розрахунків, що прискорить виконання платіжних зобов'язань, забезпечить отримання кредиту і належну взаємоузгоджену відстрочку платежів. За допомогою векселя документально засвідчується надання кредитором грошових коштів, що усуває суперечки між потребами укладання комерційних

угод і відсутністю грошового еквіваленту для їх оплати. Дослідження специфіки діяльності підприємств свідчить, що у відносинах з покупцями, які не є постійними партнерами, зокрема, для торговельних закладів, що не оформили довгострокові угоди з товаровиробником доцільно використовувати простий вексель. З постачальниками пакувальних матеріалів і тари, а також з постійними покупцями продукції даних товаровиробників пропонується застосовувати переказний вексель. При цьому векселедавцем виступає підприємство, яке здійснює письмовий наказ своїм постійним покупцям сплатити відповідну суму не йому, а постачальникам матеріалів і тари. Більш широке використання вексельної форми розрахунків сприятиме поліпшенню платіжної дисципліни та зменшенню негативного впливу на діяльність підприємств одного з факторів зниження їх платоспроможності – дебіторської заборгованості.

У процесі формування ефективної політики управління ризиком неплатоспроможності особливу увагу, на наш погляд, слід приділяти профілактичним заходам, спрямованим на мінімізацію, лімітування ризиків (рис. 3.3).

З метою уникнути проблеми неплатежів між підприємствами, які призводять до ризиків неплатоспроможності, доцільно, на наш погляд, вжити такі заходи:

1) кожне підприємство повинне визначати середній термін оплати продукції та послуг замовником, при цьому скорочувати час замовнику для сплати замовлення, щоб не виникало необхідності у кредитах. Збільшення цього терміну призводить до скорочення ліквідності;

2) слід звертати увагу на управління ліквідністю підприємства, щоб уникнути тимчасової, а нерідко, й досить тривалої неплатоспроможності;

3) оскільки ризик неплатоспроможності пов'язаний із зниженням рівня ліквідності оборотних активів, що породжує розбалансованість підприємства, то треба також аналізувати саме структуру оборотних активів підприємства.



Рисунок 3.5 – Профілактичні заходи управління ризиком неплатоспроможності

Відтак, запропоновані заходи приведуть до збільшення доходу на 4,9 %:

$$644\,809 \cdot (1,049 - 1,00) = 31\,595,64 \text{ тис. грн.}$$

Водночас витрати на забезпечення запропонованих заходів складатимуть 23 765 тис. грн. Тоді величина збільшення прибутку складатиме:

$$31\,595,64 - 23\,765 = 7\,830,64 \text{ тис. грн.}$$

3.3 Застосування факторингу як ефективного фінансового інструменту в управлінні платоспроможністю підприємства

Борги у веденні господарської діяльності – явище звичайне: розрахунки між компаніями, зазвичай, не проводяться одночасно. Відвантаження чи оплата

– якась із цих подій завжди настає раніше. Коли одна сторона договору А (покупець) заборгувала своєму партнеру Б (постачальник) певну суму, кажуть, що компанія Б має дебіторську заборгованість та дебітора в особі фірми А. Саме дебіторська заборгованість є ключовим елементом такого фінансового механізму, як факторинг.

Факторинг – це послуга, яку надає спеціалізована факторингова компанія або банк своєму клієнту (постачальнику) і яка (загалом) полягає у виплаті фінансування постачальнику під поступку його прав грошових вимог, що виникли з постачання з відстроченим платежем. Факторинг включає певні механізми і поняття. Постачальник товарів (робіт, послуг) укладає договір з фактором, за яким той проводить фінансування за умови поступки грошової вимоги до покупця. Таким чином, незважаючи на те, що факторинговий договір за змістом двосторонній (у його укладанні беруть участь лише фактор та постачальник), правові відносини, що виникають у його рамках, пов'язують трьох учасників угоди:

- постачальника (клієнта), який здійснив постачання товарів (робіт, послуг);
- боржника (покупця), якому реалізовано товар чи послуги;
- фактора (фінансового агента), роль якого – фінансування клієнта під поступку фінансових вимог клієнта до дебітора та управління дебіторською заборгованістю.

Безумовно, найбільші вигоди від роботи за факторинговою схемою отримує клієнт-постачальник:

1. Безперебійне фінансування господарської діяльності, можливість збільшення обсягів постачання.
2. Розширення товарного та продуктового асортименту, швидкий вихід на нові ринки збуту.
3. Залучення більшої кількості клієнтів за рахунок надання вигідних умов відстрочення платежу при співпраці з факторингу.
4. Інкасування заборгованості покупця, контроль грошових потоків.

5. Ефективне управління дебіторською заборгованістю.

6. Скорочення витрат за рахунок передання контролю за ними на аутсорсинг, оптимізація функцій персоналу, організаційних систем та структур компанії.

7. Страхування ризиків неплатежів.

8. Застосування факторингу для підприємства особливо цінне для невеликих і молодих компаній, що у стадії зростання виручки, оскільки тут можливе отримання позикових коштів без надання майнової застави.

9. Простота отримання та використання кредитних коштів. У загальному випадку фактор не вимагає відкриття рахунків та наявності оборотів у тому чи іншому банку та не контролює мети, на які були витрачені кредитні кошти [42].

10. Уникнення складних операційних завдань, чітке визначення пріоритетів, унікальна можливість сконцентруватися на тому, що дійсно важливо для бізнесу. Як показує практика розвинених країн, факторинг є важливим сегментом фінансового сектору, що може допомогти прискорити економічне зростання держави. Наприклад, за експертною оцінкою, в 2023 році частка факторингу у ВВП Великобританії становила – 13,93%, Польщі 9,52%, Литві 7,17%, Болгарії 5,79%, Туреччині 4,58%, тоді як в Україні усього 0,3% від ВВП. Ці дані наглядно демонструють нерозвиненість українського ринку факторингу та можливий потенціал для росту в наступні роки. Сьогодні в Україні операціями з факторингу займаються переважно банки, тоді як небанківські фінансові установи у своїй діяльності використовують некласичну модель факторингу. Низька зацікавленість небанківськими установами торговим факторингом пов'язана з низкою перепон, які не дають їм можливості конкурувати із банками. Перш за все, це стосується обмежень у можливості залучення фінансування та відсутності дієвого механізму захисту прав фінансових компанії у разі неповернення боргу, занадто складна та фінансово затратна організація та функціонування системи ризик-менеджменту. Також можлива низька довіра потенційних клієнтів до факторингових компаній через асоціації з колекторською діяльністю. Що стосується нагальних для усіх

учасників ринку причин, що негативно впливають на розвиток факторингу, то тут можна виділити: застаріле законодавство, відсутність серед представників малого та середнього бізнесу розуміння суті та можливостей ефективного використання цього фінансового інструмента, ризики шахрайських дій, зокрема фінансування подвійних і фіктивних інвойсів та торгово-транспортних накладних через відсутність єдиної бази електронного обліку й т.д. Незважаючи на це, учасники фінансового ринку відмічають помітне зростання попиту саме на факторинг протягом останнього року та висловлюють зацікавленість в його подальшому розвитку. Зі свого боку плани з розвитку факторингу продовжує втілювати й НБУ.

Серед основних пріоритетів реформування цього ринку – остаточно відокремити класичний факторинг від колекторської діяльності та привести його у відповідність до міжнародних стандартів, забезпечити розвиток ринку через спрощення підходів до ліцензування, запровадження нагляду на основі ризик-орієнтовного підходу, дотримання вимог щодо мінімального розміру власного капіталу, розширення джерел фінансування факторингових компаній та можливість надавати додаткові нефінансові послуги [43].

Основні відмінності факторингу від кредиту.

Кредит:

1. Кредит, як правило, видається під заставу.
2. Кредит повертається банку позичальником.
3. Кредит видається на фіксований термін.
4. Кредит виплачується в обумовлений договором день.
5. Кредит видається на заздалегідь обумовлену суму.
6. Для отримання кредиту необхідно оформляти / надавати велику кількість документів.
7. При кредитуванні банк не надає позичальникові ніяких додаткових послуг.

Факторинг:

1. Для факторингового фінансування не потрібне забезпечення.

2. Факторингове фінансування погашається з коштів, що виплачуються дебітором.

3. Факторингове фінансування виплачується на строк фактичної відстрочки платежу.

4. Факторингове фінансування виплачується в день поставки товару.

5. Розмір фінансування не обмежений і може збільшуватися пропорційно зростанню обсягу продажів.

6. Факторингове фінансування виплачується при пред'явленні рахунку-фактури і товарної накладної.

7. Факторингове фінансування супроводжується управлінням дебіторською заборгованістю.

У нашій країні 729 компаній за даними НБУ на кінець 2023 р. мають ліцензію на провадження факторингових послуг. Проте, операції фактично ведуть 274 компанії.

Розглянемо можливість застосування факторингу для ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» та проведемо відповідні розрахунки. Спочатку дослідимо пропозиції щодо факторингових операцій на вітчизняному фінансовому ринку та внесемо дані до табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Аналізування пропозицій на ринку факторингу в Україні, 2023 рік

Установа	Програма	Обсяг
ПриватБанк	факторинг з регресом	Авансовий платіж – 85% Термін – 12 міс. Ставка – 12,8 – 13,8
Банк південний	факторинг	Авансовий платіж – 80% Термін – 12 міс. Ставка – індивідуально
Укрексімбанк	факторинг	Авансовий платіж – 90% Ставка – індивідуально

Представлені у табл. 3.3 умови надання факторингових послуг в Україні показують доцільність використання послуг ПриватБанку, зважаючи на той факт, що всі умови надання послуг представлені, є можливість залучити факторинг з регресом, що зменшує ризики самого фактора та скористатись послугами надійного фінансового посередника на ринку.

З точки зору ризиків є плюси та мінуси як застосування факторингу з регресом, так і факторингу без права регресу. Загалом, якщо ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має платоспроможних покупців, ризики мінімальні для того чи іншого варіанту.

Найбільш поширеним вибором для великого бізнесу є безрегресний факторинг, але це зовсім не означає, що цей вибір є кращим для всіх компаній. Суть полягає в тому, що кожен бізнес унікальний, також як і його покупці, що мають несплачені рахунки. Найкраще рішення – з представником фактора обговорити умови угод факторингу як з регресом, так і без права регресу. Розглянемо конкретну ситуацію для ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», у якій необхідно визначити остаточну суму, необхідну для сплати наданих фінансовою організацією послуг.

Виручка ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» від продажу продукції за 2022 рік становить 644 809 тис. грн. Середній термін погашення клієнтами заборгованостей – 74 дні.

Досліджуваному підприємству потрібно залучити додаткове фінансування та підвищити показники оборотності продукції. Воно може звернутися до ПриватБанку як до фактора, який пропонує такі умови співпраці:

- авансовий платіж – 85% від загальної суми рахунків-фактур;
- процентна ставка за аванс – 13,8% річних;
- залишкова сума – 15% при отриманні своєчасної оплати від дебіторів;
- комісія за роботу факторингової компанії – 3% від річної виручки.

Спочатку необхідно оцінити середній обсяг продажів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 1 день. Для цього слід скористатися простою формулою: річну виручку розділити на 365 днів. Підсумкова сума – $644\,809 / 365 = 1766,6$ тис.

грн. в день. Далі розрахуємо середній залишок дебіторської заборгованостей клієнтів досліджуваного підприємства.

Скористаємося формулою:

$$ДЗ = Т \cdot ОПодн \quad (3.1)$$

де Т – середній термін погашення клієнтами заборгованостей;

ОПодн – середньоденний обсяг продажу у кредит.

Отримаємо $74 \cdot 1766,6 = 130728,4$ тис. грн. в день.

Витрати на факторинг рахунків ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» розраховуються з урахуванням наступних пунктів: Комісія (3%). Сума оплати послуг ПриватБанку становитиме $644\,809 \cdot 0,03 = 19344,27$ тис. грн.

Відсотки за використання авансу (13,8%). Середньорічний розмір первинного платежу складе $130728,4 \cdot 0,85 = 111119,14$ тис. грн.

А витрати на виплату відсотків по ньому – $111119,14 \cdot 0,138 = 15334,44$ тис. грн.

Таким чином, загальна сума витрат на оплату послуг факторингової компанії становить: $19344,27 + 15334,44 = 34678,71$ тис. грн., що складе: $(34678,71 / 111119,14) \cdot 100\% = 31,21\%$.

Подібний відсоток швидко окупиться за рахунок своєчасного отримання необхідних за платіжними документами коштів, які відразу ж можна ввести в обіг та використовувати для закупівлі або виробництва нових товарів із подальшою їх реалізацією. Завдяки цьому виключені простой у діяльності підприємства, прострочення податкових платежів і інших негативних чинників, які впливають роботу підприємства.

Для того, щоб залучити факторингову послугу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» повинне звернутись до ПриватБанку та пройти кілька етапів для застосування даної послуги.

Крок 1 Оцінити, чи відповідає договір поставки товару (або надання послуг) стандартам факторингу. Ключова вимога – легальні відносини між

покупцем та постачальником. Безготівкові розрахунки з контрагентами повинні здійснюватися без тіньових схем, векселів, використання бартеру і т. д. Також у договорі має бути передбачена відстрочка платежу в межах 120 днів.

Крок 2 Обговорити з дебітором можливість відступлення грошової вимоги. Визначити зі своїм контрагентом та переконатися, що він згоден перейти на факторинг, адже платежі від дебітора за відступленими правами грошової вимоги мають надходити на рахунок банку як нового кредитора. Пояснити покупцю переваги факторингу, наприклад, що це дасть можливість збільшити тривалість відстрочки платежу. Якщо буде потрібна допомога, то досвідчені фахівці банку допоможуть з додатковою інформацією.

Крок 3 Надати банку необхідний пакет документів. Вимоги до пакету документів відповідають тим ризикам, які приймає на себе банк. Банк прагне максимально спростити процедуру подачі документів та зменшити терміни ухвалення рішення про надання послуги факторингу.

Крок 4 Укласти договір факторингу. За 15 років роботи на ринку факторингу у банку накопичений великий експертний досвід. Типовий комплект документів – договір, повідомлення дебітора про відступлення прав грошової вимоги, тарифний план – формується, як правило, за кілька днів. Банк підписує договір з клієнтом, тобто з постачальником товару або послуги. Повідомлення про зміну платіжних реквізитів підписують всі три сторони.

Крок 5 Здійснити поставку та передати банку підтверджуючі документи. Підтвердженням виконання зобов'язань постачальника перед покупцем (або замовником) є товарна накладна (або акт виконаних робіт). При роботі по факторингу з ПриватБанк передати ці документи в банк можна віддалено. Постачальник оформляє реєстр відступлених прав грошових вимог та надсилає його в банк засобами системи дистанційного обслуговування «Інтернет – КлієнтБанк». Протягом одного робочого дня після отримання реєстру та інших підтверджуючих документів (у разі необхідності), банк перераховує

постачальнику аванс до 90% від суми поставки. Пізніше, коли покупець оплачує товари (або послуги) на рахунок банку, постачальнику виплачується залишок коштів – за вирахуванням суми авансу та комісій.

Отже, вважаємо, що факторинг корисний для кожної зі сторін, що беруть в ньому участь, адже в підсумку постачальник в стислі терміни отримує гроші замість дебіторської заборгованості, покупець – відстрочку платежу, а банк – комісію. Необхідно підкреслити, що цей фінансовий інструмент може успішно використовуватися як великим, так і малим та середнім бізнесом для вирішення проблеми поповнення оборотних коштів.

Отже, на підставі здійсненого комплексного аналізування діяльності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» та його платоспроможності запропоновано сукупність дієвих рекомендацій (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – План заходів щодо удосконалення управління платоспроможністю та підвищення ефективності діяльності підприємства

Найменування заходу, що пропонується та його зміст	Виконавці	Терміни виконання	Витрати, тис. грн.	Економічний ефект, тис. грн. в рік
А	1	2	3	4
1. Обґрунтовано обрання для підприємства базової стратегії розвитку – «стратегія обмеженого зростання». Для реалізації цієї стратегії для основних підсистем внутрішнього середовища підприємства було зроблено вибір відповідних функціональних стратегій, а саме: виробничої, інноваційної, кадрової, маркетингової і збутової.	Генеральний директор, Комерційний директор	6 місяців	7 864	Збільшення прибутку на 14,7%

Продовження таблиці 3.4

А	1	2	3	4
2. Сформовано послідовність реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління платоспроможністю підприємства та визначено напрями забезпечення платоспроможності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за рахунок удосконалення управління станом розрахункових операцій.	Керівник фінансового відділу	12 місяців	23 765	Збільшення прибутку на 7830,64
3. Застосування факторингу для удосконалення управління платоспроможністю та підвищення ефективності роботи з дебіторами	Бухгалтерія, фінансово-економічна служба	6 місяців	Витрати на оплату послуг факторингової компанії - 34678,71 тис. грн	Зменшення терміну повернення дебіторської заборгованості до 25 днів

Отже, в третьому цьому розділі було проведено SWOT-аналіз діяльності підприємства, на підставі якого обґрунтовано обрання для ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» базової стратегії розвитку під назвою «стратегія обмеженого зростання». Для реалізації цієї стратегії для основних підсистем внутрішнього середовища підприємства було зроблено вибір відповідних функціональних стратегій, а саме: виробничої, інноваційної, кадрової, маркетингової і збутової, а також визначені напрями удосконалення системи управління внутрішнім середовищем підприємства в умовах нестабільності впливу факторів зовнішнього середовища.

Сформовано послідовність реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління платоспроможністю підприємства та визначено напрями забезпечення платоспроможності підприємства ПрАТ «Вінницький

завод «Маяк» за рахунок удосконалення управління станом розрахункових операцій: здійснення аналізу заборгованості; планування розрахунків за строками, обсягами, кредиторами; обліку грошових надходжень і платежів; контролю за станом розрахункових операцій.

Обґрунтовано застосування факторингу як дієвого фінансового інструменту в управлінні платоспроможністю підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Проведено аналіз ринкового середовища щодо пропозицій українських факторів у наданні факторингових послуг. Даним дослідженням представлено найбільших факторів та умови, які вони пропонують на ринку станом на кінець 2023 р. Підприємству запропоновано скористатись послугами ПриватБанку, зважаючи на той факт, що є можливість залучити факторинг з регресом, що зменшує ризики самого фактора та скористатись послугами надійного фінансового посередника на ринку. У роботі наведено фінансове обґрунтування доцільності використання факторингу.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного теоретико-методичного та прикладного дослідження управління платоспроможністю підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» визначили такі основні положення:

1. Виявили та обґрунтували методологічну обґрунтованість понять ліквідність і платоспроможність. Такий підхід дозволяє визначити платоспроможність підприємства як його здатність у повному обсязі й у визначений термін розрахуватися за своїми зобов'язаннями за допомогою грошових ресурсів та інших активів та спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність.

Обґрунтували, що платоспроможність – містке поняття, яке включає кредитоспроможність, тобто здатність до отримання й, відповідно, до погашення кредиту і процентів за банківський кредит; та податкоспроможність – здатність до виконання податкових зобов'язань. Взаємозв'язок між платоспроможністю та ліквідністю підприємства, ліквідністю балансу і ліквідністю активів наступний: ліквідність балансу, заснована на його активах і пасивах, є фундаментом платоспроможності та ліквідності підприємства. Іншими словами, ліквідність – спосіб підтримки платоспроможності. Але водночас, якщо підприємство має високий імідж і постійно є платоспроможним, йому легше підтримувати свою ліквідність.

2. При дослідженні методичних підходів до оцінювання платоспроможності визначили, що аналізування платоспроможності повинно ґрунтуватись на використанні системи абсолютних та відносних показників платоспроможності та ліквідності (в т. ч. ліквідності балансу), які базуються на статистичному і динамічному підходах.

3. Об'єктом дослідження є підприємство ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», яке має потужну історію машинобудівного підприємства. У 1997 році була зареєстрована торгова марка «Термія», під якою виготовляється продукція підприємства. Основними видами діяльності товариства є: виробництво електричних побутових приладів; виробництво радіаторів і котлів центрального опалення; виробництво інших готових металевих виробів. У складі

ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» на сьогодні налічується 4 дочірніх підприємства: ДП «Зовнішньоекономічна фірма «Маяк», ДП «Житлово-експлуатаційна контора», ДП «Теплокомуненерго Маяк», ДП «Автомобіліст «Маяк», а також 3 товариства з обмеженою відповідальністю: ТОВ «Теплокомуненерго «Маяк ЛТД», ТОВ «Культурно-спортивний комплекс «Маяк ЛТД», «Лікувально-оздоровчий спортивний комплекс «Маяк ЛТД». Конкурентами у виробництві теплоенергії – «Вінницятеплокомуненерго», по електроплитці – фірма «Елна-сервіс» м. Вінниця. В 2023 році ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» планує утримати власні позиції ринку збуту продукції власного виробництва як за рахунок проведення маркетингових заходів, так і за рахунок розширення асортименту і встановлення гнучкої системи ціноутворення.

4. Результати аналізування фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показують, що фінансово-економічний стан підприємства щодо основної діяльності значно покращився. Так, в 2022 році збільшив чистий прибуток в абсолютному вираженні на 81882 тис. грн. порівняно з 2020 роком, що свідчить про покращення ефективності діяльності. Отримання підприємством чистого збитку в 2020 році пояснюється збитковістю Дочірнього підприємства "Теплокомуненерго "Маяк", сума збитку якого становила в 2020 році 5546 тис.грн. Відзначимо, що загальний капітал підприємства протягом 2020-2022 років збільшився на 105967,5 тис. грн. При цьому величина оборотних активів збільшилась на 92412 тис. грн., а величина необоротних активів збільшилась на 13555,5 тис. грн. Власний капітал підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» протягом аналізованого періоду збільшився на 135614 тис. грн. або на 117,32%. При цьому поточні зобов'язання зменшились на 12958,5 тис. грн., а довгострокові зобов'язання зменшились на 16688 тис. грн.. Динаміка цих показників показує, що підприємство прямує до посилення фінансової стійкості за рахунок збільшення власних коштів та зменшення позикових коштів.

5. Аналізування платоспроможності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показує, що на одну гривню поточних зобов'язань припадає 4,013 грн. поточних активів підприємства в 2022 році. Нормативне значення

коефіцієнта покриття знаходиться у межах 1 – 1,5. Це свідчить про те, що підприємство спроможне своєчасно ліквідувати борги. Динаміка коефіцієнта покриття показує його збільшення на 74,71%, що значно посилює рівень платоспроможності. Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2020 році становив 1,135; в 2021 році – 1,563; в 2022 році – 2,345. Значення показників протягом 2020–2022 рр. відповідають нормативному значенню. Збільшення цього показника на 106,61% свідчить про те, що підприємство ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» посилює спроможність покрити свої зобов'язання. Коефіцієнт абсолютної ліквідності становить: в 2020 році – 0,314; в 2021 році – 0,466; в 2022 році – 0,483. Отримані значення відповідають нормативному значенню і позитивним є збільшення коефіцієнта абсолютної ліквідності. Це означає, що підприємство ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» покращує можливість миттєвого погашення найближчим часом короткострокової заборгованості. Отже, з розрахованих даних видно, що підприємство є достатньо платоспроможним.

6. Розроблено сукупність дієвих рекомендацій щодо удосконалення управління платоспроможністю підприємства: обґрунтовано обрання для ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» базової стратегії розвитку під назвою «стратегія обмеженого зростання». Для реалізації цієї стратегії для основних підсистем внутрішнього середовища підприємства було зроблено вибір відповідних функціональних стратегій, а саме: виробничої, інноваційної, кадрової, маркетингової і збутової, а також визначені напрями удосконалення системи управління внутрішнім середовищем підприємства в умовах нестабільності впливу факторів зовнішнього середовища; сформовано послідовність реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління платоспроможністю підприємства та визначено напрями забезпечення платоспроможності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за рахунок удосконалення управління станом розрахункових операцій; обґрунтовано застосування факторингу як дієвого фінансового інструменту в управлінні платоспроможністю підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ванієва А.Р. Оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. №8. С. 52–60.
2. Журавльова Ю.Ю. Платоспроможність підприємства та шляхи її забезпечення (на прикладі харчової промисловості): автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана». К., 2007. 18 с.
3. Коваленко О. В. Деякі теоретичні і практичні аспекти визначення платоспроможності промислових підприємств. *Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво*. 2016. № 3. С. 108–112.
4. Легченко О. А. Управління платоспроможністю промислових підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04; Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2010. 20 с.
5. Макарчук І. М. Організаційно-економічні чинники забезпечення платоспроможності сільськогосподарських підприємств: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. К., 2009. 20 с.
6. Журавльова Ю.Ю. Сутність платоспроможності підприємства. *Фінанси України*. 2017. №1. С. 116–120.
7. Іващенко В.І., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2003. 284 с.
8. Данильчук І. В. Рефінансування дебіторської заборгованості як засіб підвищення платоспроможності підприємств на сучасному етапі. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 20(1). С. 58–63.
9. Городня Т. А., Кузик Т.А. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. Вип. 23.16. С. 191–196.
10. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

11. Базецька Г.І., Суботовська Л.Г., Ткаченко Ю.В. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері: навч. посіб. Х.: ХНАМГ, 2012. 292 с.
12. Сирота В.С. Корпоративна соціальна відповідальність в системі економічної безпеки підприємств: дис. ... канд. екон. наук. К., 2016. 217 с.
13. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник. К.: Центр учбової літ., 2013. 504 с.
14. Дубинська О. С. Моделювання виробничо-фінансового циклу для забезпечення платоспроможності машинобудівних підприємств. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2022. № 1. С. 157–162.
15. Журавльова Ю.Ю. Методичні аспекти оцінки платоспроможності підприємств в сучасних умовах господарювання. *Ринок цінних паперів України*. 2015. №3–4. С.33–40.
16. Іванов В. К. Управління платоспроможністю промислового підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04; Приазов. держ. техн. ун-т. Маріуполь, 2010. 20 с.
17. Майборода О.Є., Косарева І.П., Лесняк А.О. Платоспроможність підприємства та формування системи її забезпечення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 18. С. 256–260.
18. Іванов В.О. Концептуальні засади забезпечення платоспроможності підприємства. *Схід*. 2009. № 9 (100). С. 4–8.
19. Харченко О.С. Управління платоспроможністю в системі фінансової безпеки підприємств: дис. ... канд. екон. наук. ПВНЗ «Європейський університет». К., 2015. 253 с.
20. Фоміна О.В., Сопко В.В., Августова О.О. Управління платоспроможністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2020/9.pdf
21. Харченко О.С. Вплив чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ на рівень платоспроможності підприємств машинобудування. *Агросвіт*. 2015. №8. С. 81–84.

22. Харченко О.С. Управління платоспроможністю підприємства в системі економічної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №1. С. 55–59.
23. Корнєва Н.О., Магдун В.І. Аналітичні основи платоспроможності в сучасних умовах господарювання. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Випуск 5 (22). С. 86–90.
24. Нікольчук Ю.М., Лопатовська О.О., Пономарьова К.В. Архітектура механізму управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. *Трансформаційна економіка*. 2023. №2. С. 38–44.
25. Теницька Н.Б., Гришко Ю.С. Підвищення платоспроможності підприємства шляхом оптимізації дебіторської заборгованості. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 8. С. 366–369.
26. Горбатенко А.А. Оцінка платоспроможності підприємства в кризових умовах. *Вісник Української академії Банківської Справи*. 2009. № 1 (26). С. 31–40.
27. Кравченко В. О. Розвиток методів аналізу платоспроможності страховика як складової фінансової безпеки страхової компанії. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2018. № 1. С. 85–89.
28. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник. К.: Знання. 2003. 378 с.
29. Марченко О.І. Економічний аналіз: навчальний посібник. Вінниця: ВІЕ ТАНГ, 2002. 94 с.
30. Мних Е.В., Буряк П.Ю. Економічний аналіз на промисловому підприємстві. Львів: Наука, 2001. 258 с.
31. Олійник Г.Ю. Фінансово-економічні показники та аналіз платоспроможності, конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємств залізничного транспорту на стадії підготовки до реструктуризації. *Водний транспорт*. 2012. Вип. 2. С. 106–114.
32. Фінанси підприємств: підручник; керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2004. 545 с.

33. Фінансовий менеджмент: навч. посібник; за ред. проф. Г.Г Кірейцева. Київ: ЦУЛ, 2002. 386 с.
34. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. К.: Алеута, 2003. 237 с.
35. Смірнова П.В. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємств роздрібної торгівлі: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. Х., 2009. 19 с.
36. Тарнавська Н.П., Пушкар Р.М. Менеджмент: теорія та практика: підручник для вузів. Тернопіль: Карт-бланш, 1997. 465 с.
37. Шершньова З.Є. Стратегічне управління : підручник; 2-ге вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2004. 699 с.
38. Бугай В.З., Білий Є.Л. Удосконалення методичного підходу щодо оцінки поточної ліквідності балансу підприємства. *Вісник Запорізького національного університету: Економічні науки*. 2009. №1. С. 28–33.
39. Побережець О.В., Гусєв А.О. Ліквідність балансу підприємства та методика її визначення. *Приазовський економічний вісник*. 2023. Випуск 2 (25). С. 223–230.
40. Офіційний сайт ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». URL: <https://termia.com.ua/>
41. Фінансова звітність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». URL: <http://vinmayak.pat.ua/emitents/reports/year/2022>
42. Гуцаленко Л.В., Слободянюк І.С. Контроль дебіторської заборгованості в управлінні підприємством. *Збірник наукових праць ВНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 1(56). Т. 3. С. 154–159.
43. Сирцева С.В., Щербак М.М. Напрями вдосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із контрагентами. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск 14. 2018. С. 1001–1005.

ДОДАТКИ

102

ДОДАТОК А
(обов'язковий)
Протокол перевірки бакалаврської дипломної роботи
на наявність текстових запозичень

роботи: Управління платоспроможністю підприємства (на прикладі
акціонерного товариства «Вінницький завод «Маяк»)

роботи: бакалаврська дипломна робота
кафедра ММЕ, факультет МІБ
(кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unicheck

вміст 70,3% Схожість 29,7%

звіту подібності (відмітити потрібне)

запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак

виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання. Роботу направити на доопрацювання.

виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату. У ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби ухилення від виявлення недобросовісних запозичень.

відповідальна за перевірку

[підпис]
(підпис)

Карачина Н.П.
(прізвище, ініціали)

оформлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

роботи

роботи

[підпис]
(підпис)
[підпис]
(підпис)

Бурдейний Д.А.
(прізвище, ініціали)
Карачина Н.П.
(прізвище, ініціали)

ДОДАТОК Б
(обов'язковий)

Фінансова звітність підприємства
ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»
за 2020–2022 роки

Підприємство Територія Організаційно- правова форма господарювання Вид економічної діяльності Середня кількість працівників: 633 Адреса, телефон: 21029 м. Вінниця, вул.Хмельницьке шосе,105, (0432)51-15-11 Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК" Вінницька область, Вінниця Акціонерне товариство Виробництво електричних побутових приладів	Дата за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ за КВЕД	КОДИ
			01.01.2021
			14307771
			0510100000
			230
			27.51

Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1-к

		Код за ДКУД	1801007
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	20	68
первісна вартість	1001	40	100
накопичена амортизація	1002	(20)	(32)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	614	293
Основні засоби	1010	27 445	24 796
первісна вартість	1011	67 192	73 649
знос	1012	(39 747)	(48 853)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	12 719	12 719
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	100	100
Гудвіл	1050	0	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	40 898	37 976
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	103 723	74 745
Виробничі запаси	1101	36 434	28 143

Незавершене виробництво	1102	10 127	8 015
Готова продукція	1103	51 608	36 393
Товари	1104	5 554	2 194
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	61 340	57 597
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	3 283	6 026
з бюджетом	1135	2 203	21
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	3 287	2 644
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	770	1 037
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	16 335	36 553
Готівка	1166	30	11
Рахунки в банках	1167	16 305	36 542
Витрати майбутніх періодів	1170	265	824
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	8 764	7 220
Усього за розділом II	1195	199 970	186 667
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	240 868	224 643

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 234	5 234
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	13 032	13 032
Додатковий капітал	1410	2 054	2 052
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 982	1 982
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	94 346	92 237
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	116 648	114 537
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	51 000	15 000
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0

Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	51 000	15 000
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	1 000
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	48 695	72 360
розрахунками з бюджетом	1620	2 558	4 780
у тому числі з податку на прибуток	1621	368	1 286
розрахунками зі страхування	1625	1 744	940
розрахунками з оплати праці	1630	6 925	4 056
одержаними авансами	1635	2 645	4 949
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	2 072	2 079
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	61	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	8 520	4 942
Усього за розділом III	1695	73 220	95 106
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	240 868	224 643

Примітки: Валюта балансу на звітну дату складала 224643 тис.грн.

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук Наталія Антонівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
01.01.2021
14307771

Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2-к
I. Фінансові результати

Код за ДКУД			1801008
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	285 156	367 260
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(251 917)	(303 564)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	33 239	63 696
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	24 118	17 843
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(13 710)	(23 441)
Витрати на збут	2150	(8 994)	(11 155)
Інші операційні витрати	2180	(23 975)	(22 061)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	10 678	24 882
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	267	272
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(11 183)	(9 896)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(492)	(1 562)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	13 696
збиток	2295	(730)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1 379	-1 148
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	12 548
збиток	2355	(2 109)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-2 109	12 548
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	179 677	241 923
Витрати на оплату праці	2505	54 814	80 068
Відрахування на соціальні заходи	2510	12 407	17 323
Амортизація	2515	9 670	10 053
Інші операційні витрати	2520	16 952	26 998
Разом	2550	273 520	376 365

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код	За звітний	За аналогічний
--------------	-----	------------	----------------

	рядка	період	період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	3 008 250	3 008 250
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	3 008 250	3 008 250
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0,701070	4,171200
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0,701070	4,171200
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Примітки: Чистий фінансовий результат діяльності Товариства в звітному році - збиток у сумі 2109 тис. грн.

Керівник
Головний бухгалтер

Терліковський Василь Васильович
Прокопчук Наталія

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"	за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2022
			14307771
			UA
Територія	Вінницька обл.	за КАТОТТГ	050200300100
			638
Організаційно- правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
			27.51
Вид економічної діяльності	Виробництво електричних побутових приладів	за КВЕД	

Середня кількість працівників: 585

Адреса, телефон: 21029 м. Вінниця, вул.Хмельницьке шосе,105, (0432)51-15-11

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2021 р.
Форма №1-к

			Код за ДКУД	1801007
Актив	Код рядк а	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	68	185	
первісна вартість	1001	104	276	
накопичена амортизація	1002	(36)	(91)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	293	3 319	
Основні засоби	1010	24 796	26 241	
первісна вартість	1011	73 649	80 269	
знос	1012	(48 853)	(54 028)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	2 046	

інші фінансові інвестиції	1035	12 719	12 573
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	100	1 118
Гудвіл	1050	0	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	37 976	45 482
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	74 745	93 835
Виробничі запаси	1101	28 143	45 061
Незавершене виробництво	1102	8 015	5 827
Готова продукція	1103	36 393	40 539
Товари	1104	2 194	2 408
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	57 601	55 673
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	6 026	29 491
з бюджетом	1135	21	2 985
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	2 644	1 184
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 035	3 443
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	36 616	31 439
Готівка	1166	11	38
Рахунки в банках	1167	36 605	31 401
Витрати майбутніх періодів	1170	824	209
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	7 220	10 544
Усього за розділом II	1195	186 732	228 803
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	224 708	274 285

Пасив	Код рядк	На початок звітнього	На кінець звітнього
-------	----------	----------------------	---------------------

	а	періоду	періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 234	31 725
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	13 032	9 259
Додатковий капітал	1410	2 052	2 659
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 982	1 982
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	92 291	171 220
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	114 591	216 845
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	15 000	6 562
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	15 000	6 562
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1 000	4 000
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	72 359	25 602
розрахунками з бюджетом	1620	4 792	1 351
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 298	115
розрахунками зі страхування	1625	940	1 031
розрахунками з оплати праці	1630	4 056	4 741
одержаними авансами	1635	4 949	6 276

розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	2 079	4 647
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4 942	3 230
Усього за розділом III	1695	95 117	50 878
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	224 708	274 285

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук Наталія Антонівна

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ
ТОВАРИСТВО "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД
"МАЯК" за ЄДРПОУ

КОДИ
Дата 19.01.2022
14307771

Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік
Форма №2-к
I. Фінансові результати

Код за
ДКУД 1801008

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	384 083	285 156
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(332 468)	(251 917)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	51 615	33 239
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	57 687	24 118
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(21 280)	(13 710)
Витрати на збут	2150	(12 463)	(8 994)
Інші операційні витрати	2180	(40 783)	(23 975)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за	2181	0	0

справедливою вартістю			
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	34 776	10 678
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	6	267
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(2 016)	(11 183)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(923)	(492)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	31 843	0
збиток	2295	(0)	(730)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-4 950	-1 379
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	26 893	0
збиток	2355	(0)	(2 109)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За аналогічни й період попередньо го року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	3 773	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	3 773	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	3 773	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	30 666	-2 109
Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	267 582	179 677
Витрати на оплату праці	2505	83 229	54 814
Відрахування на соціальні заходи	2510	18 212	12 407
Амортизація	2515	6 738	9 670
Інші операційні витрати	2520	30 124	16 952
Разом	2550	405 885	273 520

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	18 232 660	3 008 250
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	18 232 660	3 008 250
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,474990	-0,701070
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,474990	-0,701070
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук Наталія Антонівна

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"	за ЄДРПОУ	КОДИ
			Дата 01.01.2023
			14307771
			UA0502003 0010063857
Територія	Вінницька обл.	за КАТОТТГ	230
Організаційно- правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	27.51
Вид економічної діяльності	Виробництво електричних побутових приладів	за КВЕД	
Середня кількість працівників: 581			
Адреса, телефон: 21029 м. Вінниця, вул.Хмельницьке шосе,105, (0432)51-15-11			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			v
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2022 р.
Форма №1-к

			Код за ДКУД	1801007
Актив	Код рядк а	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	185	120	
первісна вартість	1001	276	320	
накопичена амортизація	1002	(91)	(200)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 319	4 978	
Основні засоби	1010	26 222	39 401	
первісна вартість	1011	80 269	100 145	
знос	1012	(54 047)	(60 744)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2 046	2 046	
інші фінансові інвестиції	1035	12 573	12 573	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	

Відстрочені податкові активи	1045	1 118	1 404
Гудвіл	1050	0	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	45 463	60 522
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	93 835	122 069
Виробничі запаси	1101	45 061	66 488
Незавершене виробництво	1102	5 827	3 727
Готова продукція	1103	40 539	50 856
Товари	1104	2 408	998
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	55 673	80 113
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	29 491	56 382
з бюджетом	1135	2 985	2 952
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	1 184	30 949
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 441	2 030
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	31 439	37 352
Готівка	1166	38	26
Рахунки в банках	1167	31 401	37 326
Витрати майбутніх періодів	1170	209	237
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	10 544	10 576
Усього за розділом II	1195	228 801	342 660
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	274 264	403 182
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	31 725	31 725
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0

Капітал у дооцінках	1405	9 259	8 717
Додатковий капітал	1410	2 659	2 657
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 982	1 982
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	171 186	240 521
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	216 811	285 602
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	6 562	26 062
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	6 562	26 062
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	4 000	1 332
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	25 609	14 941
розрахунками з бюджетом	1620	1 337	11 253
у тому числі з податку на прибуток	1621	103	8 846
розрахунками зі страхування	1625	1 033	763
розрахунками з оплати праці	1630	4 751	3 434
одержаними авансами	1635	6 276	16 787
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	4 647	32 405
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3 238	10 603
Усього за розділом III	1695	50 891	91 518

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	274 264	403 182

Примітки: даних немає

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук Наталія Антонівна

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ
ТОВАРИСТВО "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД
"МАЯК" за ЄДРПОУ

Дата

КОДИ

01.01.2023

14307771

Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік
Форма №2-к
I. Фінансові результати

Код за
ДКУД

1801008

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За аналогічни й період попередньо го року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	644 809	384 083
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(430 274)	(332 468)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	214 535	51 615
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	37 660	57 687
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(21 234)	(21 280)
Витрати на збут	2150	(22 398)	(12 463)
Інші операційні витрати	2180	(97 941)	(40 783)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за	2181	0	0

справедливою вартістю			
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	110 622	34 776
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	1 695	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	266	6
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(3 924)	(2 016)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(11 666)	(923)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	96 993	31 843
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-17 220	-4 950
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	79 773	26 893
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За аналогічни й період попередньо го року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	542	3 773
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	542	3 773
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	542	3 773
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	80 315	30 666
Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	355 099	267 582
Витрати на оплату праці	2505	105 915	83 229
Відрахування на соціальні заходи	2510	22 947	18 212
Амортизація	2515	7 176	6 738
Інші операційні витрати	2520	93 478	30 124
Разом	2550	584 615	405 885

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	18 232 661	18 232 661
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	18 232 661	18 232 661
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	4,375280	1,474990
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	4,375280	1,474990
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,60	0,60

Примітки: Даних немає

Керівник

Терліковський Василь Васильович

Головний бухгалтер

Прокопчук Наталія Антонівна

ДОДАТОК В
(обов'язковий)

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА

УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»»)

Таблиця 1 – Мета, об'єкт, предмет та завдання дослідження роботи

Мета роботи	формування теоретико-методичних положень щодо оцінювання платоспроможності підприємства та розробка прикладних заходів щодо вдосконалення управління нею.
Об'єкт дослідження	процес управління платоспроможністю підприємства.
Предмет дослідження	теоретико-методичні та прикладні засади управління платоспроможністю підприємства (на прикладі ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»).
Завдання дослідження	- розглянути сутність поняття платоспроможність та взаємозв'язок із ліквідністю підприємства, фактори впливу на управління та забезпечення платоспроможності підприємства; - розкрити сучасні методики оцінювання платоспроможності підприємства і обґрунтовано вибір найбільш ефективної; - провести оцінювання фінансово-економічної діяльності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»; - здійснити оцінювання рівня, динаміки та факторів впливу на платоспроможність підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»; - розробити заходи по удосконаленню управління платоспроможністю підприємства.

Таблиця 2 – Розкриття поняття «платоспроможність» різними науковими діячами

Автор	Поняття	Ключові слова
Бердар М.М., Ворст Й., Ревентлоу П.	тракує платоспроможність підприємства як його здатність виконувати свої платіжні зобов'язання	здатність виконувати свої платіжні зобов'язання
Базецька Г.І., Ковальова В.В., Крейніна М.М.	платоспроможність – це спроможність підприємства здійснювати платежі наявними засобами або засобами, які постійно поповнюються за рахунок його діяльності	спроможність підприємства здійснювати платежі наявними засобами
Сирота В.С., Мазурова І.І., Журавльова Ю.Ю.	визначає платоспроможність як можливість підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями без ризику для поточної господарської діяльності та подальшого розвитку	можливість підприємства розраховуватися за своїми зобов'язання
Непочатенко О.О., Іващенко В.І., Данильчука І.В., Мних Є.В.	платоспроможність – це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання	можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання
Отже, платоспроможність підприємства – це його здатність у повному обсязі й у визначений термін розрахуватися за своїми зобов'язаннями за допомогою грошових ресурсів та інших активів та спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність.		



Рисунок 1 – Взаємозв'язок платоспроможності з кредитоспроможністю, податкоспроможністю, ліквідністю підприємства



Рисунок 2 – Взаємозв'язок між ліквідністю та платоспроможністю

Таблиця 3 – Чинники впливу на рівень платоспроможності підприємств

Назва групи чинників	Перелік чинників
Чинники, які впливають на збільшення платоспроможності підприємств	Одержання довгострокового кредиту, інвестування капіталу, прибутки, амортизаційні відрахування, скорочення дебіторської заборгованості, скорочення запасів, повернення наданих позик та продаж необоротних активів
Чинники, які впливають на зменшення платоспроможності підприємств	Погашення довгострокових позик, грошові виплати, збитки, податки на дохід від дооцінки активів, інвестиції в основні засоби, збільшення дебіторської заборгованості, погашення короткострокових кредитів та використання резервних фондів
Чинники забезпечення стійкої платоспроможності підприємств	Рівномірність, збалансованість та синхронність грошових потоків підприємства

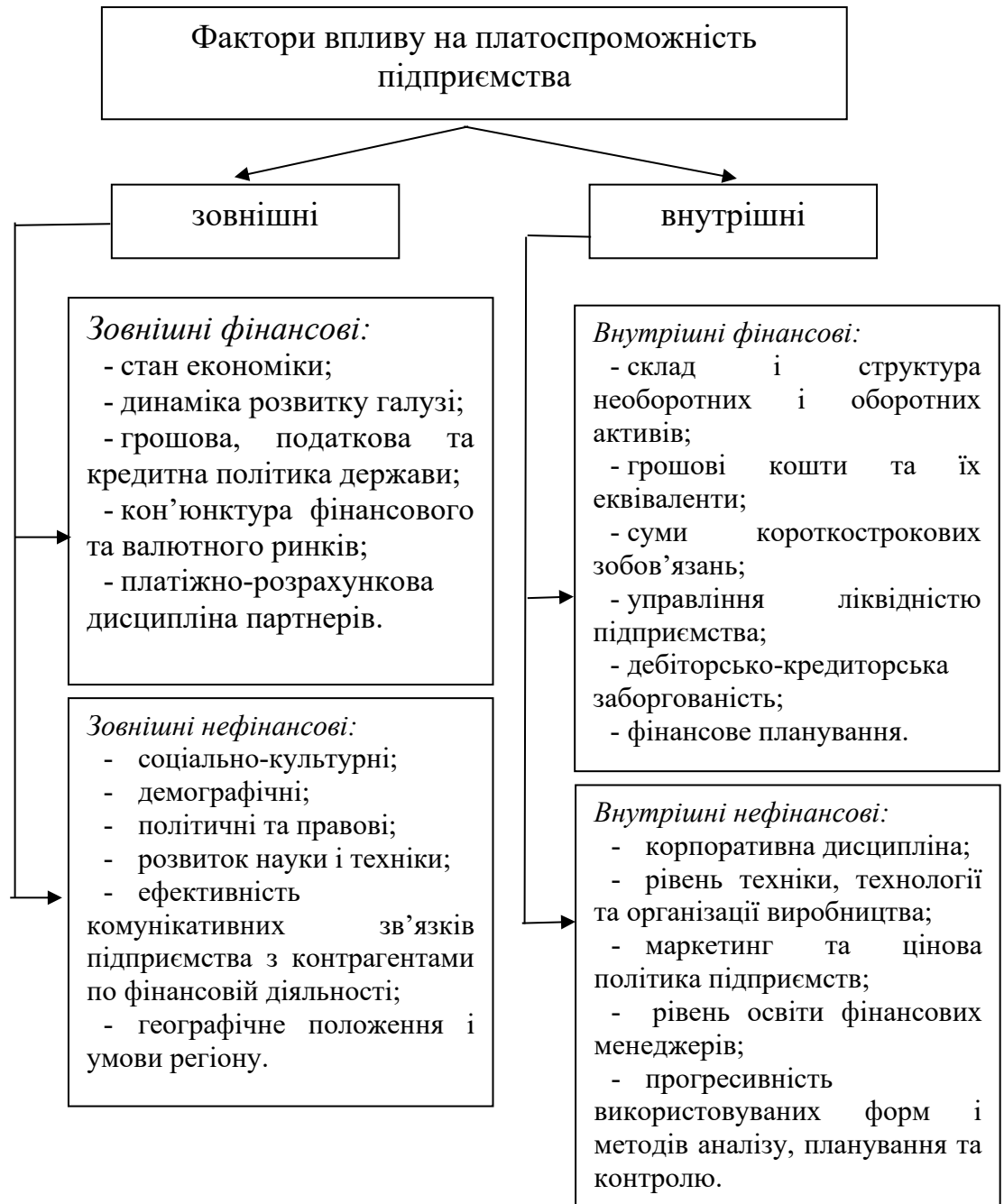


Рисунок 3 – Фактори, що впливають на платоспроможність підприємства

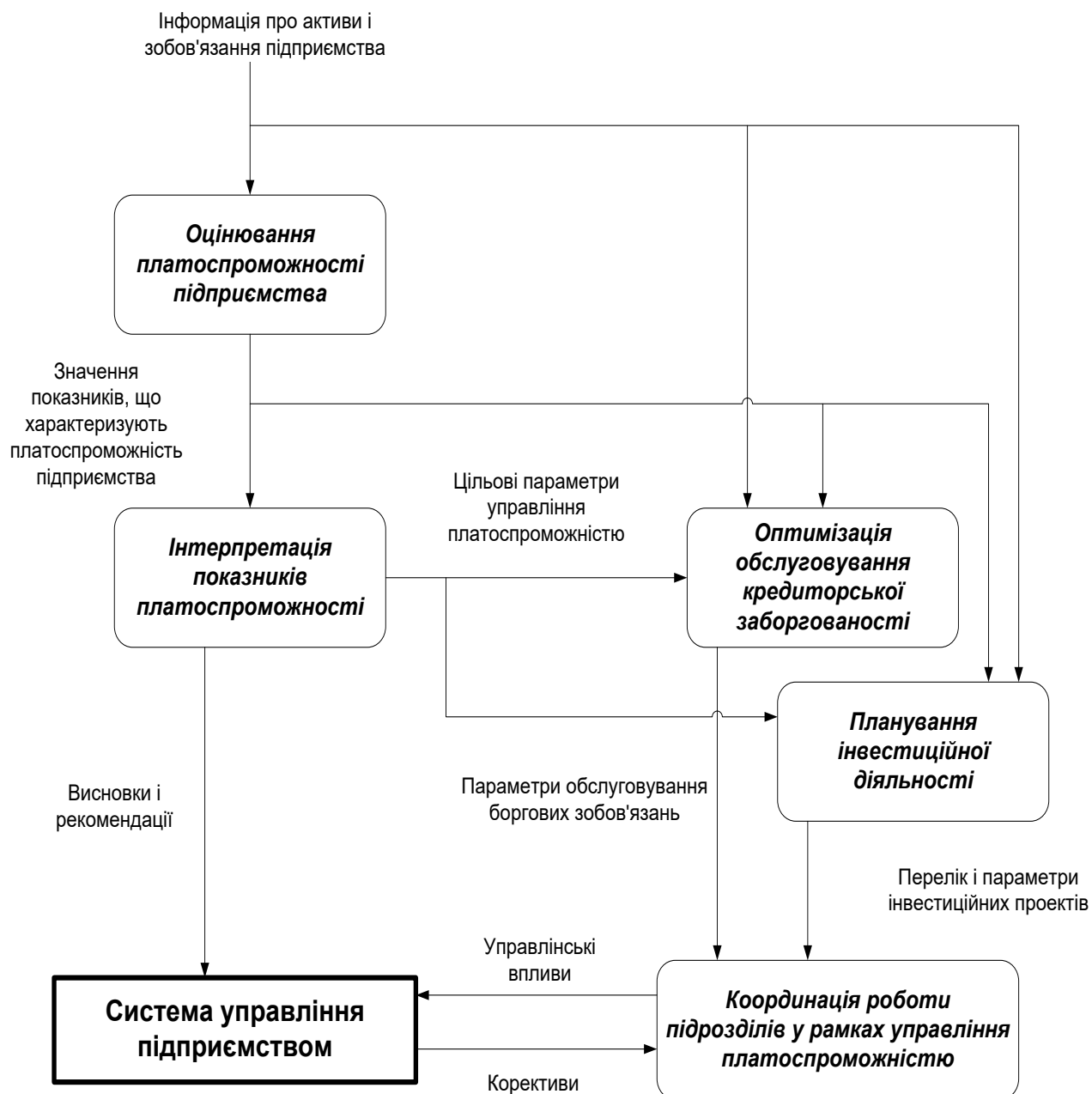


Рисунок 4 – Система управління платоспроможністю підприємств

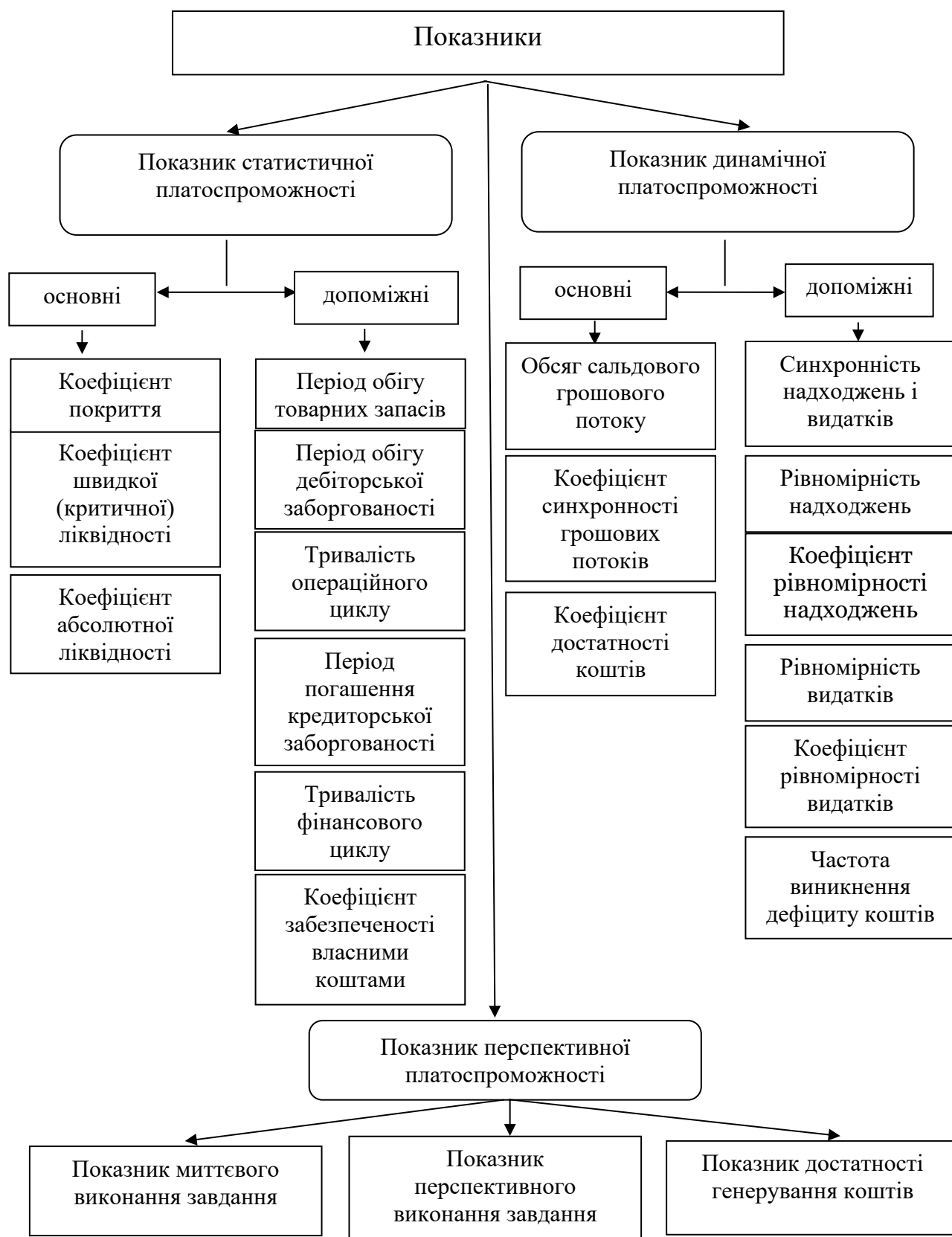


Рисунок 5 – Система показників оцінювання платоспроможності підприємства

Таблиця 4 – Аналізування абсолютних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Показник	Роки			Абсолют- на зміна, тис. грн	Темп приросту, %
	2020	2021	2022		
1	2	3	4	5	6
1. Валюта балансу, тис. грн.	232755,5	249496,5	338723	105967,5	45,53
2. Валовий прибуток, тис. грн.	33 239	51 615	214 535	181296	545,43
3. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	285 156	384 083	644 809	359653	126,12
4. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	251 917	332 468	430 274	178357	70,79
5. Фінансовий результат від операційної діяльності - прибуток, тис. грн.	10 678	34 776	110 622	99 944	935,98
6. Фінансовий результат до оподаткування - прибуток, тис. грн.	-730	31 843	96 993	97 723	13386,71
7. Величина чистого прибутку, тис. грн.	-2 109	26 893	79 773	81882	38825,04
8. Середня величина оборотних активів, тис. грн.	193318,5	207767,5	285730,5	92412	47,80
9. Середня величина необоротних активів, тис. грн.	39437	41729	52992,5	13555,5	34,37
10. Середня величина власного капіталу, тис. грн.	115592,5	165718	251206,5	135614	117,32
11. Середня величина поточних зобов'язань, тис. грн.	84163	72997,5	71204,5	-12958,5	-15,39
12. Середня величина довгострокових зобов'язань, тис. грн.	33000	10781	16312	-16688	-50,57
13. Середня кількість працівників, осіб	633	585	581	-52	-8,21

Таблиця 5 – Аналізування відносних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Показник	Роки			Абсолют на зміна, тис. грн	Темп приросту, %
	2020	2021	2022		
1	2	3	4	5	6
1. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,629	0,668	0,636	0,007	1,11
2. Коефіцієнт фінансової автономії	0,497	0,664	0,742	0,245	49,29
3. Коефіцієнт фінансової залежності	2,012	1,506	1,348	-0,664	-33,00
4. Рентабельність активів, %	-0,906	10,78	23,55	24,46	2699,34
5. Рентабельність продажу, %	11,66	13,44	33,27	21,61	185,33
6. Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	1,475	1,539	1,904	0,429	29,08
7. Коефіцієнт оборотності власного капіталу, оборотів	2,467	2,318	2,567	0,1	4,05
8. Фондовіддача	10,917	15,051	19,652	8,735	80,01

Таблиця 6 – Аналізування платоспроможності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»»

Показники	Роки			Відхилення	
	2020	2021	2022	Абсолютне	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт покриття	2,297	2,846	4,013	1,716	74,71
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,237	1,692	2,497	1,26	101,86
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,314	0,466	0,483	0,169	53,82
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	109155,5	134770	214526	105370,5	96,53

Таблиця 7 – Аналізування ліквідності балансу ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Показник		2020 рік	2021 рік	2022 рік
Високоліквідні активи (A1)	тис. грн.	36553	31439	37352
	%	16,27	11,47	9,26
Середньоліквідні активи (A2)	тис. грн.	67325	92776	172426
	%	29,97	33,82	42,77
Низьколіквідні активи (A3)	тис. грн.	82789	104588	132882
	%	36,85	38,13	32,96
Важколіквідні активи (A4)	тис. грн.	37976	45482	60522
	%	16,91	16,58	15,01
Найбільш термінові зобов'язання (П1)	тис. грн.	89164	43648	79583
	%	39,69	15,91	19,74
Короткострокові зобов'язання та забезпечення (П2)	тис. грн.	1000	4000	1332
	%	0,44	1,46	0,33
Довгострокові зобов'язання та забезпечення (П3)	тис. грн.	15000	6562	26062
	%	6,68	2,39	6,46
Постійні пасиви (П4)	тис. грн.	119479	220075	296205
	%	53,19	80,24	73,47

Загальний показник ліквідності балансу:

$$ЗП_{\text{ЛБ}} 2020 = (36553 \cdot 0,1627 + 67325 \cdot 0,2997 + 82789 \cdot 0,3685) / (89164 \cdot 0,3969 + 1000 \cdot 0,44 + 15000 \cdot 0,0668) = 1,537$$

$$ЗП_{\text{ЛБ}} 2021 = (31439 \cdot 0,1147 + 92776 \cdot 0,3382 + 104588 \cdot 0,3813) / (43648 \cdot 0,1591 + 4000 \cdot 0,0146 + 6562 \cdot 0,0239) = 10,456$$

$$ЗП_{\text{ЛБ}} 2022 = (37352 \cdot 0,0926 + 172426 \cdot 0,4277 + 132882 \cdot 0,3296) / (79583 \cdot 0,1974 + 1332 \cdot 0,0033 + 26062 \cdot 0,0646) = 6,955$$

Таблиця 8 – План заходів щодо удосконалення управління платоспроможністю та підвищення ефективності діяльності підприємства

Найменування заходу, що пропонується та його зміст	Виконавці	Терміни виконання	Витрати, тис. грн.	Економічний ефект, тис. грн. в рік
А	1	2	3	4
1. Обґрунтовано обрання для підприємства базової стратегії розвитку – «стратегія обмеженого зростання». Для реалізації цієї стратегії для основних підсистем внутрішнього середовища підприємства було зроблено вибір відповідних функціональних стратегій, а саме: виробничої, інноваційної, кадрової, маркетингової і збутової (рис. 6).	Генеральний директор, Комерційний директор	6 місяців	7 864	Збільшення прибутку на 14,7%
2. Сформовано послідовність реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління платоспроможністю підприємства (рис. 7) та визначено напрями забезпечення платоспроможності підприємства ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за рахунок удосконалення управління станом розрахункових операцій (рис. 8).	Керівник фінансового відділу	12 місяців	23 765	Збільшення прибутку на 7830,64
3. Застосування факторингу для удосконалення управління платоспроможністю та підвищення ефективності роботи з дебіторами	Бухгалтерія, фінансово-економічна служба	6 місяців	Витрати на оплату послуг факторингової компанії - 34678,71 тис. грн	Зменшення терміну повернення дебіторської заборгованості до 25 днів



Рисунок 6 – Рекомендовані функціональні стратегії, що утворюють внутрішнє середовища підприємства



Рисунок 7 – Послідовність реалізації управлінських рішень щодо удосконалення управління платоспроможністю



Рисунок 8 – Напрями забезпечення платоспроможності підприємства в умовах кризи у короткостроковому і довгостроковому періоді